

JÓÁÁÁ

Jóaa Jetsóodítyú cáátúnuháámi

Míamúnáájpídívú Píívyéébe ípívyeevéne

¹ Iíjcyadúréhjáa ihdyu Criíto ícyahíjcyá ípíivyema íjcyátuube muhdú Píívyéébe íjcyane bóhówájtsoóbe.

² Aabéhjáa dííbyere Píívyéébe íjcyaaabe ícyahíjcyá páné ihdéene íjcyaiñéi íjcyátúnááca. ³ Aabéhjáa ípívyejtsó páneere íñe múhduná íjcyane. Tsáháhjáa

íñá iye ípívyéévetúne. ⁴ Áánéllii dííbyedi íjcyané múijyú dsíjívéítyúne bóhi. Áhdure íjcyané

ímiá uwááboju dííbyedi pámeere míamúnaa téene tájpi íjcyáiyóne. ⁵ Aane peetédu néene

muurá bóhówaúcunú ííñújí hallurí míamúnaa teene wáájacútúme éhne múúne cúúvétsii íjcyadu néemedívu. Aame tsá píívyetétú teene ííhvetétsóiyóne.

⁶⁻⁷ Aanée íjcyaaabe tsaapi 'Jóááá' némeííbye. Áábekéhjáa Píívyéébe picyóó Jetsocriíto uwááboju peetédu néene díbye míamúnáake iúúballe ditye

icyáhcuíjtsoki. ⁸ Áronáacáa tsá diíbye Jóaa Jetsocriíto íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu dííbyé uuballe

múnáajpíyé diíbye. ⁹ Aane Jetsocriítodii ímiáájú íjcyane tsá álliu íjcyatúne. Áánevéu míamúnáake

iwáájacútso tsaabe ííñujívu.

¹⁰ Aamée míamúnaa ííñújiri íjcyame diíbye páneere ípívyéjtsóóbeke tsá wáájacútúne.

¹¹ Aabée imúnáállii tsáároóbeke tsá ditye

wáátsúcúpéjtsotúne. ¹² Áronáacáa ijcyámé tsaate ímí dífbyeke iwáátsúcúpéjtsóóbeke cáhcujtsóme. Aame ihdyu ímiááné Píívyéébej tsíime. ¹³ Áronáa tsá íñe míamúnaa metsíímávahíjcyádú meke dibye tsíímávatúne. Muurá ihdyu meke dibye ímíbajchómé méijcyá dífbyej tsíime.

¹⁴ Muuráhjáa Críjto apáabyéré Píívyéébé Hajchi ímiáábé íjcyabe Míamúnáájpidívú ípívyéévéne méjpiine úlléjeebe míamúnáake wajyúhi. Áábé ámítsaráhcóo muurá máájtyumíhi. ¹⁵ Aabée bóhówáávéébedítýú tsojtsó múnáajpi Jóáa néehíí:

—Áánúdityu éhne ámúhake ó nehíjcyá táehnííñevu íhtsútuube íjcyabe íjcyaiñe. Muuráhjáa ihdyu íjcyadúré ícyahíjcyabe ípíívyema íjcyátuube ói o íjcyátúné ihdéjucu.

¹⁶ Áábej tééveri Píívyéébe meke píáábohíjcyáhi. ¹⁷ Muuráhjáa Moitséeúvuj tééveri méénuube ítyaúhbaju téénetu míamúnaa iwáájácu muhdú dífbyema íjcyáiyóne. Áánetúu Jetsocríjtoj tééveri meke iwájyúne ímiáájjuvu ájcuúbe. ¹⁸ Aane muurá tsá múha ájtyúmitú Píívyéébeke. Apáabyéré Ílli ájtyumí dífbyeke. Aabée múúhake waajácutsó dífbyedívu. Ehdúu Jóáa Jetsóodítýú néehíí.

*Jetsocríjtoke tsojtsó múnáajpi Jóáa bóhówajtsóne
(Mt 3.11-12; Mc 1.7-8; Rc 3.15-17)*

¹⁹ Téijyúhjáa avyéjunte Jerotsaréetu wallóo llúúvájtema ípiáábojtéké tsojtsó múnáajpi Jóáa éllevu ditye idílló dífbyeke muubá dibye íjcyane.

20 Áánélliihyée úúbáleebe muubá ijcyane. Neebépeé:

—Tsá Críjto o ijcyatúne.

21 Áánélliihyée neémeé:

—¿Aca ihdyu múúberá uú, mityá Eriá uu Píívyéébé ihjyú uubálla múnáajpíi u ijcyáábej?

Áánélliihyée neébe:

—Tsáhaá.

Áánélliihyée tsiiñe neémeé:

—Áánéllii diibyéjuco uu éhneváa Píívyéébé ihjyú uubálla múnáajpi tsááiíbye.

Áánélliihyée neébe:

—Tsá diibye o ijcyatúne.

22 Áánélliihyée neémeé:

—¿Aca ihdyu múúberá uú? Muurá muha méimíllé meúúballéné múúhakyéne wállóomeke muubá u ijcyane. Bo ihdyu múúhakyé duubálla muubá u ijcyane.

23 Áánélliihyée botsíi Jóaa neéhií:

—Oo muurá éhne ííneubará píívyétúné iíñújiri kéévánécóbaúvú o úwááboobe ó nehíjcyáhi: “Méimibáávyé ímityúné ámuha meícyahíjcyánetu tsaímiyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube iájtyumíivaki.” Ehdúhjáa o úwááboíñé muurá tsúúcajátújuco Píívyéébé ihjyú uubálla múnáajpi Itsaía úúballéne.

24-25 Ehdúu dibye neénéllii diitye eenée parit-séómú dííbye éllevu wállóome neé dííbyeke:

—Aanéhaca ¿muha neéjuri íveekí ú tsótsohíjcyá idyé Críjto u ijcyáábejííva, pane Píívyéébé ihjyú uubálla múnáadítýú Eriáuba u ijcyáábejíívari?

26-27 Áánélliihyée Jóáa nééhií:

—Muurá ihdyu ímiáané nújpacýori ó tsótsohíjcyá míamúnáake. Áánetu táehnííñevu íhtsútuube íjcyaaabe tsúúca ámúhama íjcyáróóbeke ámuha mewáájácútuube óhdityu cáamáaveé éhnííñevu iúwááboki. Áábeke muurá tsá íjtyúhápáájíubaré o tácoríúccúityuróne.

²⁸ Ehdúu pajtyéné Betáábarávú Joodáá ehnéjcvu diibye Jóáa tsótsohíjcyáhullévu.

Jetsóo obéjádú néébeé

²⁹ Áané tsijcyóójíi diibye tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóo dííbye éllevu péébeke iájtyúmíne nééhií:

—Éje ámuúhaj, áánu muurá obéjádú néébe Jetsóoke Píívyéébe wallóo díbye míamúnáa imítyuháñé ímíbájchoki. ³⁰ Áánúdityúu muurá éhne ámúhake ó nehíjcyáhi: “Táhboone íjcyáiibye táehnííñevu íhtsútuube íjcyaaabe óikyée o íjcyátúné íhdéjucu ícyahíjcyaaabe.” ³¹ Téhdurée idyé tujkénú tsá o wáájácútu diibyéjucu meítsohíjcyaaabe díbye íjcyane. Aanée ihdyu ímiáané dííbyé ihde ó tsótsohíjcyá mee íjraéémudítýú cáhcújtsómeke.

³² Ehdúu íñétsihdyu neébe:

—Téhdurée dííbyeke o tsójtsóijyu ó ájtyumí Píívyéébé Apííchó íjuuúdu cáámetu dííbyedívú níityene. ³³ Aanée téhdure tsá o wáájácúityuró diibyéjucu meítsohíjcyaaabe íjcyane. Árónáacáa ihdyu Píívyéébe o tsótsohíjcyáiñévú oke pícyoobe oke nééhií: “Tsáápiikye u tsójtsóóbedívú níjkyéjitu Táapííchó níityene u ájtyúmínetu ú waajacúu diibyéjucu míamúnáa pañévú Táapííchó pícyóóiiibye

íjcyane.” ³⁴ Ahdújucóo ímiááné dííbyeke o tsójtsóijyu o ájtyumíne. Áánéllii o nées diibyējuco Píívyéébé Hajchi díbye íjcyane. Ehdúu neebe tsojtsó múnáajpi Jóááá.

Jetsóó úcútujkénú ímamyémú íjcyáímyeke

³⁵ Ááné tsijcyóójii tétsihyíyé muhtsi ímamyemútsima díbye íjcyánáa téeneri Jetsóó tsiíñe pajtyéhi. ³⁶ Áánélliihyée tsiíñe neébe:

—Éje, aadi muurá obééjádú néébe Jetsóoke Píívyéébe wáalloobe.

³⁷ Ehdúu Jóáa dííbyedítýú néénéllii muhtsi dííbyemáyējuco mepééneé. ³⁸ Áánáacáa idyējú révoucunúúbé múhtsikye nééhií:

—¿Hná ámuhtsi ménehcóhi?

Áánélliihyée muhtsi menééhií:

—Uwááboóbej, ¿aca kiá ú ícyahíjcyáhi?

³⁹ Áánélliihyée neebe múhtsikye:

—Cáhawáá óoma mepe ámuhtsi mewáájácu kiá o ícyahíjcyáne.

Ahdújucóo muhtsi cúvéhrējuco néénáa dííbyema mepéémutsi téhullévú méííjyunúhi.

⁴⁰ Muhtsíi Jóáádityu Jetsóomáyējuco mepééne Tsimóo Péédoró nahbe Aderéema. ⁴¹ Aanée diíbye Aderée íñahbe Tsimóoke neetéhi:

—Muúbe muhtsi máájtyumíjucóo Críjto míamúnáake pájtyetétsóóbeke.

⁴² Ehdúu íñéene tsajtyéébé dííbyeke Jetsóo éllevu. Áábekée Jetsóó népejtsóhi:

—Uu éhne Tsimóo Jonáa hajchi. Áronáa téhdure dimyémé íjcyáa Péédoro ‘nééwayu’ nééiyóne. Ehdúu neebe Jetsóo Tsimóoke.

Tsíjtyétsikye Jetsóó újcune

⁴³ Ááné tsijcyóójíi Jetsóó imíllé ipyééne Gariréa iinújivu. Aabée téhullévú péébe Betsáidá múnáajpi Perípeke íájtyúmíibeke néehí:

—Muúbe ookéréjuco duráávye.

⁴⁴ Téhdurée diityétsí Aderéema Péedorómútsí técoomí múnáajtétsi. ⁴⁵ Áijyúrée idyé diibye Perípe Natanaée éllevu ipyééne neetéhi:

—Muúbej, muha muurá máájtyumíjucóó éhnéhjáa Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi Moitséeúvú dííbyé taúhbaju icyáátúnuhíjcyáahaamíjitu dííbyedítyú cáátúnuhíjcyáábeke. Téhduréhjáa muurá tsíjtyehji Píívyéébé ihjyú uubáalle múnaa caatúnú dííbyedítyu. Aabe Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyaaabe Jotsée hajchi.

⁴⁶ Ehdúhjáa Perípe Natanaéeke néénéllii neébe:

—¿A ímiááne? ¿Aca íhya Natsaréri ijcyámé tsaate ímiááme?

Áánélliihyéhjáa Perípe néehí:

—Cáhawáá majo u ájtyúmi dííbyeke.

⁴⁷ Aamútsíi péémutsi úújeténáa Natanaéeke Jetsóó íájtyúmíne néehí:

—Áánújuco páñétúejpi ijraéemuube ímiáábé íjcyaaabe.

⁴⁸ Áánélliihyée Natanaée néé dííbyeke:

—¿Aca kiátú eene oke ú waajácúhi?

Áánélliihyée Jetsóó néehí:

—Muuráhjané ihdyu úhdivu Perípe úújetétúné ihdéjuco uke o ájtyumíne higyéeráhé déjúcori u íjcyáábeke.

49 Áánélliihyée Natanaée néehí:

—Uwááboóbej, uu éhne Píívyéébé Hajchi muuha ijraéémú avyéjuube u íjcyáábe.

50 Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Higyéeráhé déjúcoríñe u íjcyane uke o néénélliihyéré oke ú cáhcujtsóhi. Mityái éhnííñevu uke o úllévenútsoíñej.

51 Ehdúu iñétsihdyu neebe dííbyeke:

—Muurá ímiááné ámúhake o nées Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébe élleву cáámetu níjkyéji múnaa iñíítyéne tsiíñe néríívyémeke ámuha maájtyúmííñe. Ehdúu Jetsóó néehí.

2

Canáa cóomiya taabává wañéhjí íjcyane

1 Áané boonée 3 coojívatu Gariréa iñúújiri íjcyacóomí Canáa múnáajpi ityáábáváné wañéhjí meenu técoomívu. Áánevéhjáa Jetsóój tsiíjúké ditye míñútsolle tétsihyi. 2 Áhdurée Jetsóoke míñútsómé muuha ímamyémuma. 3 Áijyúu teene wañéhjí ádó bíínojpácýó óúúvénéllii Jetsóoke tsiíju néehí:

—Éje, tsúúca bíínojpácýó diityédívú óuuvéhi.

4 Árónáacáa neebe díílleke:

—¿Aanéha, Wa, muhdú íívane oke ú úúballéhi? Tsáhái muurá ñná o méénúíñe éévé úújetétúne.

5 Áároneríi íícúvétulle tétsíi wákimyéi múnáake néehí:

—Ámúhake díbye néhdu méméénuco.

6 Áijyúu íjcyané tétsihyi 6-hova néwayúúnetu méénúmeíñe lliíyhyóóné téhójí pañévúu tamúnaa

iímíbájchoméíñé nujpácyóóné pícyohíjcyahóhji.
 7 Áánáacáa tsúúca neebe tétsí wákimyéi múnáake:

—Cána eene llíyihyóóné nújpátyu méwahpétsoj.

Ahdújucóo ditye wáhpetsóne. 8 Átsihdyúu neebe diityéke:

—Áyu cána áyánéwu meújcuéne báñéjuúbeke meíjchoj.

Ahdújucóo iújcúne ditye íjchone. 9 Aanée adúcuube imyéwu nújpacyóo íjcyaróné bíínójpacyóvú díbye ípívyéévétsojpacyo. Aanée tsá díbye wáájacutú kiátú ditye téjpacyo újcune. Apáámyéree tétsí wákimyéi múnáa waajácú ípyée íñújpáñújénélliíhye. 10 Aanée báñéjuube wañéhji múnáájpikye ípíúváne nééhií:

—¿Acáne, muube, muhdú íívane ímiájpácyóhacáne íjcyánáa peiyé átérééjpacyotu meke ú íjchóhi? Áánerá múúne tujkénú ímiájpácyó meíjchone óuuvédú botsíi ihdícyájpácyotúréjuco meíjchone. Ehdúu neebe íbañéjuube wañéhji múnáájpíikye.

11 Ehdúu Jetsóo méénuráítyuróné méénútujkénú Gariréari íjcyacóómí Canáavu. Ááneríi waajácútsoobe íavyéjú íhtsutúné íjcyane. Áánetúu muha ímamyémú mécáhcujsó ímiááné diibyéjuco Críjto míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyane.

12 Ááané pajtyétavúu Capenaóovu muha dííbyema mepéémema téhdure pééme tsíjjuu, íñahbémuu, íjcyame. Ácoomíyíi tsúcájá muha méijcyáhi.

Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóó íjchívyetsóne

(Mt 21.12-13; Mc 11.15-18; Rc 19.45-46)

¹³ Aanée pajtyeté wañéhjí lléeváíñelli muha mepéé dííbyema Jerotsaréevu. ¹⁴ Ájyúu duurúvájá pañévú míamúnaa nahjéhénuhíjcyá ócájímuke, obééjámuke, íjúúmuke. Áánetúu tsijtye dsíídsike cápáyóócatsíhíjcyáhi. ¹⁵ Aanée Jetsóó múhdurá íjtsúcunúne watsíhcyuúúhó imyéénúneri diityéké boáyó tééjá pañétú páneere íñahjíhemájucó. Dsíídsikée cápáyóócatsíhíjcyámedívú teene wácháájcoóbe. Áánemáa diityé metsáwááne wájójcoóbe. ¹⁶ Áánetúu íjúúmú nahjíhe múnáake neébe:

—ÍMéjchívyetso íñe páneere íjyá pañétu! ¿Íveeki Táácááni ja ámuha méípívyejtsó nahjíhejávuréjucó?

¹⁷ Ehdúu díbye néénetu muha méítsaavé Píívyéébé waajácúháámitu tene tsátsihdyu nééneé: “Díhja o wájýúneri ó dsíjívéiyáhi.”

¹⁸ Ááné boonétúu tsaate néé dííbyeke:

—¿Aca múha nééjuri ehdu ú meenúhi? Cána méénúráítýuróné meenu muha mewáájácu múíhtsúturí u íjcyabe ehdu u méénuhíjcyáne.

¹⁹ Áánéllíihyée neébe.

—Cáhawáá íjya duurúvaja méwácavyáhó 3 coojívaturé tsiíñe o pánéévétsoki.

²⁰ Áánéllíihyée nééme dííbyeke:

—¿Aca muhdú 46 pijcyábáa dítye wákímyeíjyá ú pánéévétsoó 3 coojívatu? Tsáháubá éhajchótatu u pánéévétsóítýuróne.

21 Áronáacáa ihdyu Jetsóo ihjyúvá dííbyeke ditye dsíjívétsoíñéré iñééiyóne. Íjpiíyee meménuube duurúvajávu. 22 Ehdúu díbye néene muha méitsaavé idsíjívétsihdyu díbye bóhíicoóca. Ájyúu muha mécáhcujtsó ehdúhjáa dííbyema tene pájtyeíñé tsúúcajátújuco Píívyéébé waajácúháámitu cáátúnúmeíñé ímiáánéjuco díbye múúhakyé néhijcyáne.

Míamúnáa íjtsaméi tsá Jetsóo túhúúllétúne

23 Aabée Jerotsaréeri pajtyeté wañéhjí pañe méénúráityúronéhjí méénúnetu mítyame cáhcujtsó ímiááne diibyéjuco Críjto íjcyane. 24 Áronáacáa waajácuube ímiáánetúré dííbyeke ditye cáhcújtsotúné diityé íjtsaméi ityúhúúllétúnéllíhye. 25 Tsáháa múha dííbyeke muhdú míamúnaa íjtsámeíñé úúbálléityuróne.

3

Jetsóoma Nicodéémó ihjyuváne

1 Íjcyaabée tsaapi paritséomuube Nicodéémó íhtsútuube íjcyáabe. 2 Aabée tsápejco Jetsóo éllevu itsáane néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, muha méwaajácú múúhá uwáábovúu Píívyéébe uke wáalloóne. Aabe úuma íjcyánéllii muurá ú méénuhíjcyá méénúráityúronéhjí múha méénúityuróne.

3 Áánéllíhyée Jetsóo néehíí:

—Ímiáánetúré uke o néé béhnétu u tsíímávámeítyúhajchíí tsá Píívyéébé avyéjúejpi u íjcyáityúne.

4 Áánélliihyée neebe dííbyeke: ¿Aca múhdutú keeméjucó meíjcyaaabe tsiíñe méétsííjú ííbúwá pañévú méúcaáveyá dille meke itsíímáva bɪwáhdúré tsíimene meíjcyaki?

5 Áánélliihyée Jetsóó nééhií:

—Ímiááné uke o néé Píívyéébé Apííchoj tééveri ímíbaavyémé béhnétu tsíímávámeityúmé tsá dííbyé avyéjúejte íjcyáityúne. 6 Muurá míamúnaa tsíímávámé pañe diityé íjtsaméiyé ijcyáhi. Áánetu Píívyéébé Apííchó íjtsaméí cápáyoácómé ténejcúriyéjucó íjtsámeíñe. 7 Ahdícyane tsájúréévedí tsiíñe metsíímávámeíñe uke o nééneri. 8 Muurá íñe uke o nééne kíjyebádu. Tsá muurá ámuha mewáájacutú kiátú kíjyeba tsáane kiávú péhijcyáne. Tehdu muurá Píívyéébé Apííchó maájtyúmíturóné meke ímíbajchóhi.

9 Áánélliihyée Nicodéémó nééhií:

—¿Muhdúami íhya tsáma teénej?

10 Áánélliihyée Jetsóó néé dííbyeke:

—¿Aca muhdú ijraémú uwááboobe u íjcyaaabe tsá u wáájacutú uke o nééneé? 11 Muurá ímiááné o ájtyumíné ímí o wáájacúné íñe ámúhake o úúballéhi. Árone ¿íveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne? 12 Muurá ííñújiri íjcyánéhjitu ámúhake o úwáábohíjcyá ámuha ímíñeúvú mewáájacúroki. Árónáa íllure ámúhake túhútsohíjcyáne. Aanéjíí awáá muhdú ámuha méwaajácuú Píívyéébé icyánéjcutu ámúhama o íhjuváne.

13 Tsá muurá múha úújetú díbye íjcyáhulle. Apáábyéré ihdyu Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe

téhullé múnáájpi o íjcyánéllii ó waajácú téhulle.
 14-15 Muuráhjáa ínéubará píívyétúné iíñújiri
 íjcyácooca Moitséeévú picyóó úméhéi nájcautu
 ííñimyéké úwááñéityu íñjcyóóbeke pánétúejpi
 íhdome dííbyeke ííténe idsíjívétuki. Ahdu
 muurá oke Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke
 páwachéketu pícyooímyé oke cáhcujtsómé múijyú
 idsíjívéjúcóóítyúne bóhí iújcuci.

Míamúnáake mítyane Píívyéébe wájyune

16 Muuráhjáa Píívyéébe mítyane míamúnáake
 iwájyúnéllii Ílli apáábyéré íjcyáábeke wallóó
 ííñujívú díbye idsíjíve diityé wájyuri ditye
 iwágóóóvétu teene cáhcujtsómé múijyú
 idsíjívéjúcóóítyúne bóhí iújcuci. 17 Tsáháa
 Píívyéébe oke wálootú míamúnáake ícúbáhraki.
 Muuráhjáa ihdyu oke wáloobe tajtyééveri diityéké
 ipájtyetétsoki.

18 Aane oke Píívyéébé Hájchikye cáhcújtsómé
 hallurí tsá íná íjcyatúne. Áánetu apáábyéré dííbyé
 Hajchi o íjcyáábeke cáhcújtsótúmeke ícúbáhráííbye.
 19 Ehdu pajtyéíñe peetéduu o néébe ííñujívú o
 tsááne cáhcújtsotúmé ímityúné méénuhíjcyámeke.
 20 Muurá ímityúné méénuhíjcyámé íllure oke
 tsaríllé ímiáájuvu diityéké o wáájácútsóiyónáaaca.
 Aame tsá ímíletú óhdivu ípííhíne diityé ímityú o
 bóhówajcáróné ímíllétúnema. 21 Áánetu ihdyu ímí
 íjcyane ímilléméjuco taéllévu tsááne téénetu tsijtye
 iwáájácú ímiááné Píívyéébe ímillédú ditye íjcyane.

Tsojtsó múnáajpi Jóaa Jetsóó ijcyatúné tsiñe nééneé

²² Ehdúu Jetsóó néené boonétú muha mepée Jodéa iññújivu. Áhullée muha meijcyánáa dibye úwaabóné cáhcujtsóméjuco tsójtsómeihijcyáne.

²³ Áané tujkéverihjyáa idyé tsojtsó múnáajpi Jóaa téhdure uwáábohíjcyá Enóori Tsaríí cóómíj pñhíri íjcyácóomi. Áábedívúhjáa míamúnaa píhcyáávémedítýú díbyé uwáábó cáhcújtsómeke tsótsohíjcyaaabe tétsihdyu íjcyáhityu. ²⁴ Téjyúu tsáhái díbyeke ditye cúvéhoojánutúne.

²⁵ Aanéhjáa tsáijyu díbyé mamýémudítýú tsaate tsíjtyema táhjácatsíhijcyá muhdú meímíjpyeteneri.

²⁶ Áánáacáhjáa diibye Jóáake ímamyémú néehí:

—Uwááboóbej, éhnée Joodáá ehnejcuri maájtyúmííbedítýú múúhakye u úúbállehíjcyaabéha téhdure tsótsohíjcyááabe éllevu mítyame pehíjcyáhi.

²⁷ Áánéllihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu Píívyéébe díbyeke pícyóóné wákimyéíjyuco dibye méénune. ²⁸ Áánetúu oke

pícyoobe díbyé ihde míamúnáake o uwáábohíjcyaki.

Áánéllihyée muurá ámúhakye ó nehíjcyá Críjto o

íjcyatúne. ²⁹ Muurá múúne taabáva wañéhjí pañe

diibye taabáva múnáajpi méwama íñé imíjyaú

íjcyáhi. Ááneri muurá diityétsikye náhbenúme

ímíjyuuvéhi. Ahdu ó ímíjyuuvé mítyane tsúúca Críjto

míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyáneri. ³⁰ Diibye

ihdyu táehníñevu ávyéjúúteéhi. Áánetu ihdyu

ídáátsoobéré ó íjcyáhi.

Píívyéébedítýú tsáábeé

³¹ Muuráhjáa Píívyéébedítýú díbye tsáánéllii tsá múha dííbyé ihtsútuvu úújetétúne. Áánetu ihdyu ííjejpíyé o íjcyánéllii ó ihjýúvahíjcyá míamúnaa íhjuvádúre. ³² Áánetu ihdyu díibye Píívyéébeke iwáájácúnéllii dííbyé uwááboju míamúnáake úúbálleroné tsá ditye cahcútsohíjcyatúne. ³³ Árónáa íjcyámé tsaate dííbyeke cáhcujtsóme. Aame bóhówátsohíjcyá ímíááné dííbyé ihjyu álliu íjcyatúne. ³⁴ Muuráhjáa Píívyéébe wáalloobe úúbállehíjcyá dííbyé uwááboju dííbyé pañe Íapííchó íjcyánélliihýe. ³⁵ Aabée díibye Íllíkye iwáájúnéllii dííbyé hójtsí pañévú íhvejtsó páneere íñe múhdúné tsíeméné íjcyane. ³⁶ Aabe Píívyéébé Hájchikye cáhcujtsómé újcuú múijyú idsíjívéjúcóóítýúne bóhi. Áánetu dííbyeke cáhcújtsótúmeke Píívyéébe ícúbahrámé tsá téene bóhí újcuítýúne. Ehdúhjáa neebe tsojtsó múnáajpi Jóaaá.

4

Tsamáaría múnáállema Jetsóó íhjuváne

¹ Aanée díibye Jóaa ehniíñevu Jetsóoke míamúnaa úráavyehíjcyámedítýú cáhcujtsómé tsójtsótsámeíhijcyáhi. ² Árónáacáa ihdyu tsá díbye páñetu tsótsohíjcyatúne. Múúhayée ímamyémú métsótsohíjcyáhi. Aanéhjáa tsúúca paritséómú waajácúhi. ³ Áánetúu muha méoomí Jodéa íiñújitu bíwáhullévúre Gariréa íiñújivu.

⁴⁻⁵ Aamée muha Tsamáaría íiñújitu mepájtyeme méúújeté téené íiñújiri íjcyacóómí Tsicáa úníúvú Jacóóboúvúhjáa ílli Jotséke ájcútsihvu. ⁶ Átsihyíi

núpahyéjú 'Jacóóbó nupáhyéju' némeíhyéjú úniúvú Jetsóó wáyéeevé juuváyí muha metsááneri pávyeenúúbe. Téjyúu tsúúca cójǰǰ#néélléjuco meé. 7-8 Áánáacáa muha mepéé técoomívú majchó áhdovu. Ááné hallúríhjáa teene Tsamááriá múnáalle téhejútú nújpañúvállekévaa Jetsóó néehíi:

—Muúlle, oke dijcho.

9 Áánélliihyévaa neéle:

—¿Aca muhdú ñvane oke nújpacyo ú táúmeí Tsamááriá múnáalle o íjcyálleke jodíomuube u íjcyaaábe? Muurá jodíomú tsá íhjúvatú Tsamááriá múnáama.

10 Áánélliihyévaa neebe dílleke:

—Muurá Píívyéébema múhtsikye u wáájacuca téhdure oke ú táúmeíyá piáábó íñe uke nújpacyo o táúmeídyu. Aaca uke ó ájcúiyá bohí nujpácyo.

11 Áánélliihyévaa neelle díbyeke:

—¿Aca kiátú u úcújpacyóvú oke ú ájcúiyá teene bohí nujpácyo wáabyáúúbamáyé u íjcyáábejǰǰvari? 12 Muurá íñe núpahyéjú pañéwu méíhdé múnáajpíi Jacóóboúvú méhdivu pícyoíñuhéju. Téhejútúhjáa muurá ítsímema íadóhéjutu téhdure íjyéémuke íchohíjcyaaábe. Aane ¿aca dííbyeúvú ehniíñevu uú?

13 Áánélliihyévaa neébe:

—Árónáa téhejútú ádorómé tsiíñe adópívyenuíhi.

14 Áánetu óhdi íjcyané nujpácyo ádome tsá múijyú adópívyenuityúne. Muurá o ájcúné nujpácyo óuuvératu diityé pañe íjcyajpácyo diityéké

ímíjpyetétsómé újcuú múijyú ıdsıjıvéjúcóóıtyúne bóhi.

¹⁵ Áánéllıihyéváa neelle díıbyeke:

—Ávyéjuúbej, ané cána oke daacu téjpacyótú múijyú o ádópıvyenújúcóótuki, pane ııne núpáhyejúvú tsiııne o tsájúcóótuki.

¹⁶ Áánéllıihyéváa neébe:

—Ané dítyájıkéı duucúte.

¹⁷ Áánéllıihyéváa neéle:

—Tehdu o tájıvállııı kía ıjcyáábeke ó újcuúteéhi.

Áánéllıihyéváa idyé neebe díılleke:

—Tehdújuco u néerone. ¹⁸ Árónáa muurá 5-mevákéjuco u tájıváne. Muurá ıcyooca tsıjpiimáyéjuco u ıjcyaaabe idyé tsá ımiá taji ıjcyatúne. Áánéllıı ımiááné u néé u tájıvatúne.

¹⁹ Ehdúváa Jetsóó díılleke néénéllıı neelle díıbyeke:

—Ávyéjuúbej, úubá mıa Pııvyéébé ihjyú uubáıle múnáajpi. ²⁰ Muuráhjáa múúha ıhdé múnáaúvú éhbáu cámeéhbáutu Pııvyéébeke dúúrúvahıjcyátsıhdyu muha téhdure méduurúvahıjcyá díıbyeke. Aane ámuha jodıómú ııveekı ménehıjcyá apááııéveva Jerotsaréetu díıbyeke medúúrúváıyóne?

²¹ Áánéllıihyéváa neebe díılleke:

—Muurá ıhdıcyátsıhdyúrjúco ámuha díıbyeke medúúrúváııne éévé tsúúca úújetéhi. Áánéllıı tsáhájuco ámuha apátsıhdyúre eene u nétsıhdyuu, Jerotsaréetuu, ıjcyane Méécáanı Pııvyéébeke medúúrúváıtyúne. Aane cáhawáá oke cahcújtsoj.

²² Muurá ámuha Tsamáarıá múnaa ımiıneúvú

mewáájácútúúbeke méduurúvahíjcyáhi. Áánetu ihdyu muuha jodíómú ímí mewáájácúúbeke méduurúvahíjcyá ímiááné múúhaj tééveri míamúnaa pájtyetéíñe muha mewáájácúnéllíihye. ²³ Aane muurá ímiááné Méécááni Píívyéébeke dúúrúvahíjcyámé ícyooca dííbyeke duurúvaá íííbúuri. Tehdu dííbyeke medúúruváné imílleébe. ²⁴ Tsá muurá dibye íjpiíma íjcyatúne. Áábeke ihdyu óví múhdumé dúúruvámé duurúvahíjcyá íííbúuri.

²⁵ Ehdúvaa Jetsóó néénéllii neéle:

—Tehdújuco, muurá ímiááné ó waajácú Críjto tsááíñe míamúnáake ípájtyetétsoki. Aabe ihdyu óví itsáácooca múúhake ímíñeúvú waajácútsóhi.

²⁶ Áánéllíihyée neebe díílleke:

—Muurá diibyéjuco Críjto o íjcyaaabe íñe úuma o íhjuváne.

²⁷ Ehdúu díílleke dibye néénáa tsúuca muha méwajtsíhi. Aamée muha méullévenú dibye dííllema íhjuváne. Aanée tsá muha tsáápíuba medíllotú íínerí dityétsí íhjuvájcatsíñe. ²⁸⁻²⁹ Átsihdyúu díille Tsamáaría múnáalle tétsihvúré ílliyíihyó iwááoíñúne dsííneríyé ímunáácoomívú ípyéénemáhjáa neetéhi:

—Ámuúhaj, éhtsíhyi muubáhjáubá íjcyaaabe oke neé páneere muhdú o ícyahíjcyáné kíatúhjáubá iwáájácúne. Tsáijyu múu Críjto dííbye. ¡Cáhawáá metsu meúújetékij!

³⁰ Áánéllíihyéhjáa tsáácunúmé múúha éllevu.

³¹ Áijyúu dííbyeke muha méneerá dibyéi imájchoki.

³² Árónáacáa neébe:

—Tsáhái o májchotúne. Ijcyáné muurá ihdyu tamájchó ámuha mewáájacutúne.

³³ Áánélliihyée muha ménéjcatsíhi:

—Tsaatéubáhjané tsúúca díbyeke májchotsóhi.

³⁴ Áánélliihyée neebe múúhakyé:

—Muurá ihdyu teenéjuco tamájchódú néene okée wálloobe Píivyéébé wákimyéí o méénune muhdú dibye ímillédú tene óóma iníjkévaki.

³⁵ Áánaa muhdú ámuha ménéhíjcyá 4 nuhbávatúí bajtsóháñé maááhívétsoíñe. Cáhawáá meíité teene bajtsóháñé múúne kéémedu néeme míamúnaa ídátso wágóóóvéiyóné ímiájíjtó diityéké pájtyetétsoiyóné meúúbállétuca. ³⁶ Muurá

teene bajtsóháñé ááhívétsohíjcyamédú néeme úwááboméré péhijcyámé újcuú téene áhdo. Áhdure ditye úwaabóné cáhcujtsómé újcuú téene áhdó múijyú idsíjívéjucóóítyúne bóhi. Ááneri bajtsó múnáama íñééwá ááhívétsohíjcyamédú néeme uwáábojte tsaméhjí ímíjyúúvééhi. ³⁷ Muurá tsaate néehí: “Tsaate bájtsóne nééwá múúne tsíjtyeréjuco ááhívetsóne.” ³⁸ Aanée muurá ámúhakyé ó wallóo tehdu éhne múúne tsaate bájtsóne nééwá tsíjtyeréjuco ááhívétsonédú néeme éllevu, tsúúcajáa tsaate úwaabójúcooróné cáhcújtsótúme éllevu ámuha tsiíñe meúwaabóné botsíi tsáimiyéjuco ditye icyáhújtsoki. Ehdúu Jetsóó néé múúhakyé.

³⁹ Mítyamée téijyu teene Tsamááriátú tsááme cáhcujtsó Jetsóoke eenéhjáa dille ‘páneere muhdú o ícyahíjcyáné oke neébe’ néénéllíihye. ⁴⁰ Aamée néé díbyeke diityémái dibye íjcyaki. Áánélliihyée muha

téoomíyí méijcyá míjcyoojícú. ⁴¹ Áijyúu éhniíñevu mítyame cáhcujtsó díbyeke dibye úwaabóné illéébónema. ⁴² Aamée nées diille imúnáálleke:

—Tsá apáañéré múuhakyée u néenetu muha mecáhcújtsotúne. Muurá tsúuca muha páñetu melleebó dibye úwaabóne. Áanetu ímiáané muha mecáhcujtsó diibyéjuco Críjto íjcyane míamúnáake Pájtyetétsoobe.

Tsáne ávyéjúúbé hájchikye Jetsóó bóhítsóne

⁴³ Átsihdyúu téhdune míjcyoojícútu muha mepée Tsamáaría iíñújitu Gariréa iíñújivu. ⁴⁴ Aanée muha mepéhíjcyánáa Jetsóó nées Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáájpkíkye imúnaa ávyéjúúlléityúne. ⁴⁵ Áronáacáa Gariréa iíñújí múnáa ímí díbyeke waatsúcupejtsó Jerotsaréerí pajtyeté wañéhjiri ditye úlléjénáa dibye méénúráityúronéhjí méénune iájtyúmínéllíhye.

⁴⁶ Átsihdyúu muha tsiíñe méoomí Canáavu tétsihvúu nújpacyo bíínójpacyóvú dibye ípíívyéévétsóoomívu. Áánáacáhjáa tsaapi ávyéjúúbé hajchi Capenaóori íjcyaaabe cheméhi.

⁴⁷ Aanéhjáa tsúuca Jodéa iíñújitu muha metsáame teene Gariréa iíñújiríjyuco meíjcyane díbye ávyéjuube iwáájácúne tsáá Jetsóó élleveu. Aabée nées díbyeke díbyema ihjyávú ipyééne dibye íllíkye íbóhítsó ávyeta dsíjiveríjyuco íjcyáábeke.

⁴⁸ Áánéllíhyée neebe díbyeke:

—Ámuha muurá tsá oke mecáhcújtsóityuró méénúráityúronéhjí o méénuhíjcyátuca.

⁴⁹ Áronáacáa neébe:

—Ávyéjuúbej, áronáa ihdyu hájchíwu dsíjívétúné hajchótá íicúí óóma tahjávú péene bohíitso.

⁵⁰ Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Tehdújuco, tsúúca muurá ícyooca bohíjúcoobe daáchi.

Ahdícyané wa dipyej. Ahdújucóo díbye óómiñe dííbyeke icyáhjútsónema. ⁵¹ Aabéhjáa ihjávú úújetéébeke íúnú múnáa népejtsóhi:

—Tsúúca daachi bohíjucóóhií.

⁵² Áánélliihyéhjáa dílloobe múijyú díbye bóhíine. Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Íijyúijyu révoóvéébedi dííbyeke pajtyéné áíívyee.

⁵³ Ehdúhjáa ditye úúbállénetu ítsááveebe ávyetáa téene ééveri Jetsóó dííbyeke néene tsúúca ílli bóhíjucóóne. Áánélliihyée téhdure pámeere ihyájkímú cáhcujtsó Jetsóoke.

⁵⁴ Ehdúu Jetsóó méénúráityuróné meenú Jodéa íiñújtu muha Gariréa íiñújvu meóómimye tétsihyi meíjcyánáaaca. Téénemáa botsíi tétsihvu míjyúcúréi méénuube méénúráityuróne.

5

Íjpi vááúmeítyúúbeke Jetsóó bóhítsóne

¹ Áané boonétúu muha tsiíñe dííbyema Jerotsaréevu méuubámyenú wañéhjivu. ² Áánáacáa técoomíyí tsátsii ‘Obééjámú lleehówa’ némeítsíi úníuri nújpacyo páábáwu heeberéómú ihjyúrí ‘Betéjda’ némeíiba. ³ Áábá hallúríi 5-wava nújúwáwuúné íjcyáwáhjí pañétú hállúvátuméhjí, úllétuméhjí, íjpi vááúmeítyuméhjí, téhmehíjcyá

teeba nóhjiíñe. ⁴ Tsáijyúhjáa níjkyéji múnáajpi iníityéne téebáwu nóhjihíjcyáhi. Aanéhjáa dibye nóhjiné boone tujkénuré éniivyéméjuco ímípyetéhijcyáne. ⁵ Téijyúu íjcyaaabe diityé pañe ávyetáhjáa ³⁸ pijcyábájucó chémehíjcyaaabe. ⁶ Aabée tódsiúcunúúbeke Jetsóó ííténe waajácú téhajchótájucó dibye chémehíjcyáne. Áábekée neébe:
—Muúbe ¿muhdúami ú ijcyaj? ¿A ú imíllé u bóhíine?

⁷ Áánélliihyée neébe:

Ééero Ávyéjuúbej, áronáa tsá o píívyetéhíjcyatú nújpacyo nóhjícooca íícúu tujkénú o énívyéiyóne. Íhya ihdyu tsaate oke píááboca o énívyéne ó bohíjúcoóiyáhi. Tehdu o méénúyónáa tsijtye táihdéré énívyehíjcyáhi.

⁸ Áánélliihyée Jetsóó neé dííbyeke:

—Ané wa ílluréjuco eene dííhbotámá dipye di-hjyávuj.

⁹ Ehdúu dííbyeke dibye néénemáyé tsúúca íbóhíine ííhbotámá péjúcoóbe. ¹⁰ Téijyúu wáyeeévejcóójí íjcyánáa dibye ííbotámá pééne ávyéjujite ííténe neé dííbyeke:

—Muúbe, tsá eene dííhbota íjcyooji wáyeeévejcóójí u tsájtyéityuróne.

¹¹ Áánélliihyée neébe:

—Áronáacáne oke bóhíitsoobe neé téénema o péékí.

¹² Áánélliihyée neémeé:

—¿Aca muubá íjcyaaabe íveekí wáyeeévejcóójí uke táuhbáhi?

13 Áronáacáa tsá dibye wáájacújúcootú caabyé dííbyeke bóhíitsóné mítyanéé míamúnaa íjcyámé pañe Jetsóó íjcyánéllíhye. 14 Áané boonétúu Jetsóó dííbyeke duurúvájá pañe íájtyúmííbeke nééhií:

—Muúbej, tsúúca muurá ú bohíjucóóhií. Aabe ímiááberéjuco díícyaco. Tsiiñe ímityúné meenújúcohdí éhniíñevu íjcyane uke ipájtyétuki.

15 Ehdúu Jetsóó dííbyeke nétsihdyu péébéhjáa botsíi úúballé ímíñeúvú avyéjuktéké Jetsóó dííbyeke bóhíitsóné. 16 Áané hallútúu imílleromé téijyuré Jetsóoke idsíjívetsóné íveekíváhjáa wáyeéévejcóójí dííbyeke dibye bóhíitsóné hallútu. 17 Áronáacáa neebe diityéke:

—Muurá Llihíyó páijyuvaré meke píáábohíjcyádújuco o píaabóné ihdícyáijyúre.

18 Ehdúu dibye nééne éhniíñevu diityéké tsárvyetsómé imíllerá dííbyeke idsíjívetsóné. Tsáháa apááñéré taúhbaju néhdu wáyeéévejcóójí dibye íjcyátúné hallútú ditye dííbyeke dsíjívetsóítyuróne. Téhdurée Píívyéébeke icyáánívahíjcyáábé tujkévevu íjcyane dibye néhíjcyáné hallútú imíllémé dííbyeke idsíjívetsóné.

Iiye íjtsámeídyú Jetsóó méénutúne

19 Ehdúu éhniíñevúré ditye Jetsóoke pátsárijcyónéllii neebe diityéke:

—Muurá ímiááné tsá Píívyéébé Hajchi o íjcyaaabe ñná o méénúityuró oore o íjtsámeídyu. Muurá ihdyu Llihíyó méénúiyónéjuco o méénuhíjcyáne. 20 Aabe oke iwáiyúnéllii waajácútsohíjcyá

páneevúré muhdú imyéénúíñévu. Muurá tajtyéeveri éhniíñevu tsíñehji dibye méénúneri ámuha méullévénúhi. ²¹ Muurá Llihíyó dsíjívemeke bóhítsódú o ímíllémeke o bóhíitsoóhi. ²²⁻²³ Tsá muurá Llihíyó míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné diityémá ímíbájchóityúne. Muuráhjáa oke neebe teene o méénu pámeere oke íavyéjútso dílbyeke íavyéjujtsódúre. Aane oke ávyéjútstótumé téhdure tsá diibye okée wállóobeke ávyéjútstótúne.

²⁴ Muurá ímiáánetúré ámúhake o néé íñe o néhijcyáné lléébome okée wállóobeke cáhcujtsómé mújyú idsíjívéjúcóóityúne bóhí újcuíñe. Áámé hallúrí tsáhájuco iná íjcyáityúne. Muurá iwágóóóvéiyónetu tsúuca pajtyémé ímí Píívyéébema íicyáíñejcúvu. ²⁵ Ahdícyane ímiááné ámúhake o néé wágóóóvéiyómé Píívyéébé Hajchi o íjcyáábé uwááboju lléébóíñe éévé tsúuca úújeténe. Aane ímiááné cáhcujtsómé tsá wágóóóvéityúne. ²⁶ Muurá Llihíyodítyú tsááne mújyú medsíjívéjúcóóityúne bóhi. Áánevu oke ájcuube oke cáhcújtsómeke o ájcuki. ²⁷ Muuráhjáa Míamúnáájpídívú o ípívyéévéébeke neebe míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné diityémá o ímíbájchoki. ²⁸⁻²⁹ Métsájúréevedí ehdu ámúhake o nééneri. Muurá ímiááné íéévé úújetéjyú pámeere dsíjívehíjcyámé íhñijkyénetu ijchívyéé pámeekéré o píúvácoóca. Áamedítyú ímiánéjcuú úráavyehíjcyámé tsáhájuco muhdú íjcyáityúne. Áánetu ímítyunéjcurée úráavyehíjcyámé ícúbáhráméíhi.

Íinetú Jetsóoke mewáájacúine

³⁰ Muurá tsá iná oore táijtsaméiyi o méénúityuróne. Okée wáalloobe Llihíyóré oke néhdújuco míamúnaa muhdú íjcyanejuco o néhijcyáne. Tsá oore o ímillédú o méénuhíjcyatúne.

³¹ Muurá oore muubá o íjcyane o némeícyá tsá múha oke cahcújtsóityuróne. ³² Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáa óhdityu nehíjcyá ímiáánéjuco muubá o íjcyane. ³³ Áábe éllévúu muurá ámuha tsaatéké méwallóo ditye óhdityu idíilo dííbyeke. Áánéllihyée úúbáleebe ímiááne muubá o íjcyane. ³⁴ Árónáacáa tsá dibye úúbálléneturé o wáájácúmeítyú Píívyéébedítyú o tsááneé. Árónáa ihdyu o néé tehdújucóo óhdityu dibye néhijcyáne ámuha mecáhcújtsóne mepájtyeteki. ³⁵ Muuráhjáa ámúhake waajácútsoobe ímiá uwáábojúvú éhne múúne peetéj téeveri tsíeméné maájtyumíné mewáájacúdu. Aanée dibye úwáábohíjcyáne muurá wahájchotaré ímí ámuha méijtsúcunúráhi.

³⁶ Árónáa dibyée oke bóhówátsohíjcyáne éhnííñevu páñetu ó bóhówátámeíhijcyá páneere okée Llihíyó níwaavéné o méénuhíjcyáne. Téénetu muurá ámuha méwaajácújucoorá ímiááne oke dibye wáalloóne. ³⁷ Aabe ámuha maájtyúmítúroobe óhdityu nehíjcyá ímiáánéjucóo oke iwáalloóne.

³⁸ Áábé uwááboju tsá ámúhake úcáávehíjcyatú dííbyeke ámuha mecáhcújtsótúnéllíhye. ³⁹ Muurá ámuha mééévehíjcyará Píívyéébé waajácuháámí muhdú óhdityu néhijcyáne ámuha múijyú medsíjívéjúcúoóityúne bóhí meújcúroki. ⁴⁰ Árónáa

tsá ámuha meímíletú oke mecáhcújtsóne óhdivu meíhvéjtsámeíñé téénevu ámúhakye o ájcuki.

⁴¹ Áronáa tsá o íjyácunútú míamúnaa oke ávyéjújtsóiyóneri. ⁴² Muurá ó waajácú múhdurá ámuha menéeme Píívyéébeke mewájyutúne.

⁴³ Muuráhjáa diibyéjuco Llihíyó nééjuri ííñujívú o tsáábé uwáábori tsá ámuha meíícúvehíjcyatúne. Ááne eene tsijtye íííbúwaríyé ámúha éllevu itsááne íhdityuré újcune úwáábóneríyé ámuha meíícúvehíjcyáhi.

⁴⁴ ¿Muhdú ámuha oke mecáhcújtsóiyá kiá eene ámuha tsamééré maávyéjútsócatsíhijcyané íjcyánáaáca? Téeneríyé ámuha meíjcyame tsá meíícúvehíjcyatú apáábyéré íjcyaaabe Píívyéébe ámúhakye ávyéjújtsóiyóneri.

⁴⁵ Aane méíjtsúcunúdí ámúhá imítýú ámúhá hallúvú Llihíyoke o úúbáalleíñe. Muuráhjáa ihdyu Moitséeúvúré tsúúca ámúhá hallúvú úúballé dííbyé uwááboríi ámuha mepájtyetéíñe meítsúcunúhíjcyároóbe.

⁴⁶ Muuráhjáa dibye úwaabóné ímí ámuha mecáhcújtsoca idyé téhdure ímí oke ámuha mecáhcújtsóiyáhi. Muuráhjáa óhdityu íjcyané uwááboju caatúnuhíjcyaaabe.

⁴⁷ Ááné uwáábóo ámuha ímí mecáhcújtsómejíí ¿muhdú mecáhcújtsóiyá ámúhakye o néhijcyáne? Ehdúu neebe Jetsóo.

6

*Majcho mítyámedívú Jetsóo úújetétsóne
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Rc 9.10-17)*

¹ Ááné boonétúu dííbyema muha mepéé Gariréá unéú tsaúúré 'Tibéeria' némeíú

tsiñéjcuvu. ² Áijyúu mítyane míamúnaa múúhake úraavyé méénúraítyuróné chéméméhjike dibye bóhítsohíjcyané íajtyúmínélliíhye. ³⁻⁴ Téijyúu pajtyété wañéhjí tsúúca lléeváíñáa muha caméhbaúvú mepééme téhbaú déjucóvú meúújetétsihvu ácúúveébe. ⁵ Áánemáa diitye míamúnáake ííténe neebe Perípeke:

—¿Aca kiátú íñe majcho meúújcuú íjtyéke memájchótsoki?

⁶ Ehdúu neebe muhdú dííbyeke dibye íáñújcuki. Waajácúroobée muhdú imájchótsoíñé diityéke.

⁷ Aanée dibye díllónélli Perípé néehíí:

—Muurá 200-jívamá majcho meúújcuróné tsá úújetétyuró diityédívú áyánéwuújí maájcurónáaaca.

⁸⁻⁹ Áánélliíhyée Tsimóo Péedoró nahbe Aderée néé Jetsóoke:

—Áánúwúdíhya 5-hova tsebáádatu méénúmeíñé paáhóónema míityétsi amóóbemútsi. Árónáacáubá tsá tene úújetétyuró áyámedívujíivari.

¹⁰ Árónáacáa Jetsóo néehíí:

—Méne pámeere íáhcúbaki.

Ahdújucóo muha menéénélli ditye áhcubané 5,000-meváubáhjáa íjcyame. ¹¹ Aabée teene páahóóné íékéévéne téhdujtsó Píívyéébeke. Áánemáa múúhake dibye ájcune muha méwajtú pámeekére. Áhdurée amóóbemútsikye muha mewajtune úújeté pámehdívúre. ¹² Aanée pámeere tsaimíyé óóvéne boone múúhake neébe.

—Cóeene mepíhcyú tene iwágóóóvétuki.

13 Ahdújucóo pátyeevéne muha mepíhjuucúné 12-rujtsívá úvérujtsíñe wáhpe. 14 Ehdúu méénúráityuróné Jetsóo méénune íajtyúmíne tsaate néjcatsíhi:

—Ímiáánéha diibyéjucó áánu Píivýéébé ihjyú uubáalle múnáajpi éhneváa ííñujívú tsááiíbye.

15 Áánemáa imíllerómé peecútéré dííbyeke pañétúejpi ávyéjúúbedívú ipícyoóne. Aanée iwááajácúne múúhadítyú iíye peebe caméhbaúvu.

Nújpácýó hallúrí Jetsóo úllene
(Mt 14.22-27; Mc 6.45-52)

16-17 Ááné iijyúnúvúu muha dííbyé mamýémú mepéé míñneri Capenaóovu tsíñejcúéri íjcyácoomívu. Áijyúu tsúúca péjcohrejuco néénáa tsá Jetsóo múúhama íjcyatúne. 18 Áánáacáa mítyane nohji ávyetá ihnáhó kíjyeba íjcyáneri. 19 Aamée muha píñnéúríjyucó meíjcyame máájtyumí díbye tsááne nújpácýó hallúrí úlleebéré múúhá tujkévetu. Ááneríi muha méíllityéhi. 20 Árónáacáa neebe múúhake:

—Oóre, méíllityédíñe.

21 Áánéllihyée muha méujcú dííbyeke míñné pañévu. Aamée tsúúca muha méúújeté muháa mepétsihvu.

Jetsóoke míamúnaa néhcone

22 Ááné tsijcyoójíhjáa múúha déjuvu ítsaavémé apáámíree míine íjcyámíri muha mepéémema Jetsóo péétune. 23 Áánáacáhjáa tsímihji Tibéeríá cóómityu tsámihji wajtsí díbyeé Píivýéébeke

ityéhdújtsóne áyaróné majcho mítyámedívú úújetétsótsíj pihívu. ²⁴ Aanéhjáa tétsihyi dííbyeke iájtyúmítúnéllii témíhjiiri pééme múúha déjutu Capenaóovu dííbye néhcovu.

Medsíjivéjúcóóityúne bóhívu meke Jetsóó ájcune

²⁵ Aamée tsúúca múúhadívú úújetémé dííbyeke nééhí:

—Uwááboóbej, ¿acáa mújyúrú u tsáá íllevu?

²⁶ Áronáacáa neebe diityéke:

—Ímiáané ámuhakye o néé ámuhakyé o májchótsónélliihyéré oke ámuha menéhcohíjcyáne. Tsá ámuha oke menéhcohíjcyatú méénúráityúronéhjí o méénune íiná nééiyóné ámuha mewáájácu. ²⁷ Tsá múu íjyáacunútú majchóri múhajchótá ámuha téene tájpi meíjcyáíñeríjívári. Múu táuwaábori íjyáacunú teene majchódú nééne mújyú ámuha medsíjivéjúcóóityúne bóhí meújcuíñeri. Áánevu muurá ámuhakye o ájcu Llihíyó oke meménuube míamúnáájpídívú ó ípívyeevéhi.

²⁸ Áánélliihyé nééme dííbyeke:

—¿Aanéhaca muhdú muha Píívyéébe ímilléné méméénúiyáhi?

²⁹ Áánélliihyé neebe diityéke:

—Muurá imíllebe okée díbye wállóónéllii ííñujívú o tsáábeke ámuha mecáhcujsóne.

³⁰ Áánélliihyé néémeé:

—¿Aca íiná díwákimyéi? Ané cána méénúráityuróné meenu uke muha mecáhcujtso diibyéjuco míamúnáake pájtyetétsóiibye u íjcyane.

³¹ Muurevájháa múúhá ihde múnááuvú manáa májchohíjcyá íinéubará píivyétúné ííñújiri íjcyácoóca. Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé: “Píivyéébe diityé éllevu majcho dójcotsó níjkyéjitu.”

³² Ehdúu Jetsóoke ditye néénéllii neébe:

—Ímiáánéjucóo Moitséeúvú tsá diityéké ácu híjcyatú majchóvú téijyu. Muuráhjáa ihdyu Llihíyóré dócótsohíjcyá diityé éllevu teene ‘manáa’ némeíñe májcho. Aabe muurá imíllé ámu hákye íájcune teene majchódú nééne múijyú ámuha medsíjívéjúcúoóityúne bóhívu. ³³ Muuráhjáa teene majchódú o néébeke níjkyéjitu oke wálloobe ííñújívú míamúnáake téene bóhívu o ájcuki.

³⁴ Áánélliihyé neéme díbyeke:

—Ávyéjuúbej, ané ihdyu múúhake paíjyuvaré dáácu híjcyá téeméne májchotu.

³⁵ Áánélliihyé neébe:

—Oo muurá teene majchódú o néébe múijyú medsíjívéjúcúoóityúne bóhívu ó ajcúhi. Aane ímiááné oke cáhcujtsómé tsáhájucó muhdú éhnííñevu tsaímíyé íjcyáíyóneri íjtsámeítyú éhne múúne memájchóne maádóne tsiíñe maájyabáávatémé memájchóíyóneri maádóíyóneri meíjtsámeídyu. ³⁶ Árónáa ihdyu íñe ámu hákye o néhíjcyádú jíveekí ámuha tsá oke mecáhcújtsotú ímiááné díbyéjucó o íjcyáábeke tsúúca ámuha oke maájtyúmíróme? ³⁷ Muurá Llihíyó nééjuri oke cáhcújtsómeke tsá o cátúhtsóityuróne. ³⁸ Tsáháa níjkyéjitu oke díbye wállootú o ímilléné o méénuki.

Muuráhjáa ihdyu o tsáá oke dibye táuhbané o méénuki. ³⁹ Aabe tsá ímilletú ópée o pájtyetétso óhdivu dibye íhvéjtsómedityú tsaate wágóovéne. Imílleebe páneere nihñéétsihvúré tsíhdyuréjuco ímbáávyécooca pámeere pájtyeténe. ⁴⁰ Muurá imílleebe okée dibye wállóobeke cáhcujtsómé mújyú idsíjívéjúcóóityúne bóhí újcune. Muurá dsíjívemeke ó bóhítsoó páneere tsíhdyuréjuco ímbáávyécoóca.

⁴¹⁻⁴² Ehdúu Jetsóó majchódú néébe níjkyéjitu itsááne diityéké néénetu dííbyeke cáhcújtsotúmé dííbyedityú nééhií:

—Áánerá aabye Jotséé hajchi Jetsóó wájácú cáánímútsikye menéébe ¿muhdú ívane néé níjkyéjitu itsááneé?

⁴³ Áánéllíihyée neebe diityéke:

—Ayécó óhdityu ámuha meíhjuváne.

⁴⁴ Muuráhjáa Llihíyó oke wállóobe míamúnáake óhdivu íbúwájtsótuca tsá múha pájtyetéityuróne. Aane muurá oke cáhcujtsómé dsíjívemeke ó bóhítsoó páneere tsíhdyuréjuco ímbáávyécoóca.

⁴⁵ Muurá Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáájpi waajácúháámitu nééneé: “Píívyéébere diityéké úwaabóhi.” Ehdú dibye úwaabóné lléébome oke úraavyéhi.

⁴⁶ Árónáa tsá múha ájtyúmitú dííbyeke. Apáábyéré ihdyu ó ájtyumí dííbyeke dííbyedityúu o tsáánéllíihye.

⁴⁷ Aane ímiááne ámúhake o néé oke cáhcujtsómé tsúuca újcune mújyú idsíjívéjúcóóityúne bóhi.

⁴⁸ Áánevu majchódú o néébe ó ajcúhi. ⁴⁹ Muuráhjáa

ámuhá ihdé múnáaúvú ínéubará pívyétúné
 iñújiri ijcyácooca ‘manáa’ némeíñé májchoromé
 dsíjivehíjcyáhi. ⁵⁰ Áánetu íñe ícyooca ó ihjyúvahíjcyá
 tsííñere níjkyéjéne íjcyáne májchori, teene
 májchome mújyú dsíjivéítýúne májchori. ⁵¹ Aabe ó
 ijcyá teenée majchódú o néébe níjkyéjitu o tsáábe
 míamúnáake bohíívú o ájcuúbe. Aane bohíívú o
 ájcuube míamúnaa ipájtyeté ó dsíjiveéhi. Áánéllii
 táuwááboju majchódú nééne cáhcujtsómé tsá
 mújyú dsíjivéjúcóóityúne.

⁵² Ehdúu Jetsóó néénetu tsaate múhdurá
 íjtsámeíñe néjcatsíhi:

—Ínáami aabye ehdu meke nehíjcyaj. ¿Aca
 muhdú meke íhyéécovu dóótsóíyoóbe?

⁵³ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Muurá ímiááné Míamúnáájpidívú o
 ípívyéévéébe héécó dóótume tsá újcúityú mújyú
 ídsíjivéjúcóóityúne bóhi. Téhdure tátyujpácýó
 ádotúme tsá újcúityú téene bóhi. ⁵⁴ Áánetu ihdyu
 táhyééco dóóme téhdure tátyujpácýó ádome újcuú
 téene bóhi. Muurá oke cáhcujtsómé dsíjivémeke
 ó bóhítsoó páneere tsíhdýuréjuco ímíbaávyécoóca.
⁵⁵ Muurá tájpi ímiá májcho. Áhdure tátyujpácýó
 ímiá ádo. ⁵⁶ Áánéllii téneecu óóveme ímí óóma
 nahbévájcatsíhi. ⁵⁷ Muurá Llihíyó okée wálloobe
 ímiááné ijcyáhi. Áábe tájpi ó ícyahíjcyáhi. Áánéllii
 oke cáhcujtsómé tatyájpí ijcyáhi. ⁵⁸ Ehdu íñe ó
 nehíjcyá tsííñere májchoma níjkyéjitu o tsááneé.
 Aane májchome újcuú mújyú ídsíjivéjúcóóityúne
 bohí. Tsá ‘manáa’ némeíñe májchódú tene néétu

éhnée méihdé múnáaúvú teene májchoromé dsíjívéhíjcyáne májchódu.

⁵⁹ Ehdúu Jetsóó úwaabó Capenaóovu pihcyáávéjájá pañévu.

Medsíjívéjúcóóítyúne bóhi meújcúné uwáábo

⁶⁰ Aanée muha meíjcyaromé mewáájácútúnéllii ménéjcatsíhi:

—Tsáháubá múha lléébóítyuró muhdú tuhúwu díbye úwaabóne.

⁶¹ Ehdúu téénetu muha meíhjuváné iwáájácúne neebe múúhake:

—¿A múhdurá ámúhake pajtyéné o úwaabóne?

⁶² Awááréjucóubá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe ámuha meííteneríyé cáamevu ópée o tsáhullévú o péeca múhduréjuco ámuha meíjcyáiyóne. ⁶³ Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchoj tééveríyé meújcú mújyú medsíjívéjúcóóítyúne bóhi. Tsá meere teene meújcúítyuróne. Aane íñe ámúhake o nehíjcyáne Píívyéébedítyú tsáane ímiááne meke ajcú téene bóhiívu. ⁶⁴ Áronáa ijcyámé tsaate ámúhadítyú teene icyáhcuítsóiyóne ímíletúme. Ehdúu neebe Jetsóó íhdéjuco caatyé dííbyeke cáhcújtsóiyúné iwáájácúnema. Áhdurée waajácuube íhdéjuco caabyé dííbyedívú méénútsoíñe. ⁶⁵ Áanélliihyée neébe:

—Ehdúu míamúnaa múhdurá néene o wáájácúne ó nehíjcyá Llihíyó óhdivu íbúwájtsótuca múha pájtyetéítyuróne.

66 Ehdúu dibye nétsihdyu múúhama péhíjcyámedítýú mítyame ílluréjuco dííbyeke ííhvéjtsóne pééneé. 67 Áánetúu múúhakyé neébe:

—¿A téhdure idyé ámuha méimíllé oke méíhvéjtsóne óhdityu mepééneé?

68 Áánélliihyée Tsimóo Péédoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¿aca múhdivú muha mecátsípáávéne uke méíhvéjtsóiyá apááñéré díuwaáboju mújyú medsíjívéjúcóóítýúne bóhiivu meke ájcúnáaáca? 69 Muurá muha tsúúca uke mecáhcujsóhi. Aame muha méwaajácú ímiáané diibyéjuco Píívyéébé Hajchi míamúnáake u pájtyetétsoobe Críjto u íjcyane.

70 Áánélliihyée neebe múúhakyé:

—Muuráhjáa ámúhakyé ó ujcú ámúhakyé o mámyénuki. Árónáa íjcyabe tsaapi ámúhadítýú ímítýuube ávyétá naavéné íjcyáabe.

71 Ehdúu Jetsóo néé Tsimóo hajchi Jóódake íñéerone múúháejpi íjcyároobéhjáa dííbyedívú méénútsoíñé iwáájácúnema.

7

Íñahbémú Jetsóoke cáhcújtsotúne

1 Áané boonétúu muha Jetsóoma mépehíjcyá pahúllevaré Gariréa íñújiri. Tsáháa dibye ímíllétú Jodéa íñújiri íjcyane téhullé ávyéjútée dííbyeke dsíjívétsóllehíjcyánélliihye. 2-3 Árónáacáa téijyu ‘nújuwáané wañéhji’ némeíñé lleevárijyuco íjcyánéllii íñahbémú néé dííbyeke:

—Wa bo ihdyu dipye Jodeáa iĩñújuvu ukée cáhcujtsómé téhulle íjcyame iájtyúmi méénúráityúronéhjí u méénuhíjcyáne. ⁴ Muurá ehdu nénehji méénuhíjcyaaabe tsá téévénéúvú méénúityuró díbyeke pame wáájacúné íimílléhajchíjyu. Aanéjííva wa ihdyu méénuhíjcyá uke miamúnaa iwáájacuki.

⁵ Ehdúu iñahbémú Jetsóoke néé díbyeke téhdure icyáhcujsótúnéllihye. ⁶ Áánéllihyée neebe diityéke:

—Árónáa téhullévú o pééíñe éévéi tsá úújetétúne. Ámuha ihdyu mépiivyété ihdícyáijyuré téhullévú mepééneé. ⁷ Muurá ámuha tsamééré íji múnaa meíjcyame tsá metsárílléjcatsítyú tsahdúré ámuha menéénéllíhye. Áánetu oke tsaríllémé ditye ímityúné ícyahíjcyáné diityédívú o bóhówátsohíjcyáné hallútu. ⁸ Áánéllii wái ámuháyé méuubámyenuj. Óvíi ihdyu taéévé úújeté o péékií.

⁹ Ehdúu Jetsóo iñahbémuke iñééne coévá tétsihvúré Gariréa iĩñújuvu.

Wañéhjiri Jetsóo íjcyane

¹⁰ Aabée bóónétúi iñahbému déjutu teene wañéhjivu péébema muha mepééhií. Árónáacáa tsá boohówaneúvu díbye úújetétúne. Wáájacúratúnée tétsii díbye. ¹¹ Áijyúu ávyéjuchte néhcohíjcyá díbyeke. Díllohíjcyámée pamévakéré caabyé díbye íjcyane.

¹² Áábedítyúu miamúnaa ihjyúvahíjcyá páhduváre. Tsaatée nehíjcyá ímiáábé díbye íjcyane. Árónáacáa tsijtye nehíjcyá ímítyuube íjcyaaabe íllure miamúnáake állihíjcyáne.

13 Ehdúu dííbyedi téévéneúvúré ihjyúvahíjcyámé ávyéjútédí iíllityénema.

14 Aabée Jetsóo wañéhjí pínéévénaa duurúvájá pañévú úwaabóhi. 15 Aanée imíwu dibye úwáábóneri diitye ávyéjulte iúllévenúne née dííbyedítyu:

—¿Aca kiátú aadi ehdíívaíñé wáájacúné waajácúháámíubáree íítehíjcyáábejíívari?

16 Áánélliihyée neebe diityéke:

—Tsá oore táííbúwá íjtsaméityu o újcune o úwáábotúne. Muurá ihdyu okée wállóóbé uwaábóré teéne. 17 Aane cáhawáá óvíi dibye ímillédú íjcyame waajácú kiátú tsáané uwaábó o méénuhíjcyáne. 18 Muurá tsaate íhdityúré iújcune úwaabó diityéke miamúnaa iávyéjútsokiye. Áánetu ihdyu okée wállóóbeke iávyéjútsoné ímillémé ímiáané tehdújuco úwáábohíjcyáne.

19 Muuráhjáa Píívyéébe muhdú ámuha meíjcyáiñé taúhbajúvú amúhakyé ajcú Moitséeúvuj tééveri. Árónáa muurá tsá ámuha tsaatéubaré tene néhdu meíjcyatúne. Aame ¿ííne hallútú ámuha méimíllé oke mellííhyanúne?

20 Áánélliihyée tétsii íjcyame née dííbyeke:

—Naavénéhaca dípañe. ¿Aca múha uke imíllé illííhyanúne?

21 Áánélliihyée neebe diityéke:

—Ááneráhjáa tsáneere wáyeéévejcóójí tsáápiikye o bóhiítsóné múhdurá amúhakyé pajtyéhi. 22 Árónáacáa muurá Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri méénútúróné taúhbaju amúhá íhdé múnáaúvú méénuhíjcyádújuco wápíj tsííméneke ámuha tsáijyu

wáyeéévejcóójí íjcyaróné mekihdyahírótsohíjcyáne. ²³ Ehdú muurá téhdure ámuha méméénuhíjcyá tsáiyu wáyeéévejcóójí íjcyaróné teene taúhbaju ámuha mewáágóótuki. Aame ¿íveekí muhdú ámuha menéene óhdi méijyácunúhíjcyá tsáápiikyéree téjcooji o bóhítsóné hallútu? ²⁴ Tsá múu peecútéré tsáápiikye ‘íllu uú’ néétune. Ímiááné múu díbye íjcyanéjuco nééneé.

Muubá íjcyane Jetsóó nééneé

²⁵ Ehdúu Jetsóó néénéllii Jerotsarée múnaa néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áábyeke ditye néhcohíjcyatú idsíjívétsoki? ²⁶ Áróobeke ¿keená tsaatébáre íná nééneé? Áánélliihyéubá bo ávyéujte íjcyarómé cáhcujtsó ímiááné díibyéjuco míamúnáake pájtyetétsóiibye Críjto díbye íjcyane. ²⁷ Áronáacáubá tsá díibyeye íjcyatúne. Muurá méwaajácú kiá múnáajpí díbye íjcyane. Muurá ihdyu míamúnáake pájtyetétsóiibye tsáácooca tsá múha wáajácúityú kiátú díbye tsááneé.

²⁸ Ehdúu Jetsóodítýú ditye íhjuváné iwáajácúne duurúvájá pañévú iúwáábótsihvu neébe:

—¿A ámuhává éhne méwaajácú kiá múnáajpí o íjcyane? Áronáacáa tsá oore táábúwaríyé o tsáátune. Muuráhjáa o tsáá ímiáábé íjcyáabeke ámuha mewáajácútuube oke wállóónélliihye. ²⁹ Áánetu ihdyu ó waajácú dííbyeke okée wállóóbeke.

³⁰ Ehdúu Jetsóó nééné hallútú imíllerómé dííbyeke íekeeéne. Áronáacáa tsá ditye ékéévetú

iéévéi úújetétúnéllíihye. ³¹ Áróóbekée tsijtye mityame cáhcujtsómé néjcatsíhi:

—¿Aca íhya tsijpi itsáaca áánú ehnííñevu méénúráityúronéhjí méénúiyáhi?

Paritséómú Jetsóo éllevu ekééve múnáake wállóone

³² Aanéhjáa dibye méénuhíjcyánéhjiri míamúnaa íhjuvahíjcyáné paritséómú lleebóhi. Aanéhjáa múhdurá llúúvájte avyéjútémá diityéké pájtyénélli wallóomé duurúvájá tehméjteke dííbye éllevu diitye iékéévéébeke itsájtyeki. ³³ Aamée dííbyedívú wájtsínáa pámeekéré neébe:

—Tsá ámúhama múhajchótá o íjcyáityúne. Muurá wahájchotaré o íjcyátsihdyu ó oomíjyúcoó okée wállóobe éllevu. ³⁴ Áijyu muurá ámuha oke menéhoromé tsá maájtyúmíityú kiá o íjcyáhullévú ámuha meúújetéityúrónéllíihye.

³⁵ Áánéllíihyé tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca íhya kiávú péébeke maájtyumíjúcóóityúné eene neébe? Íhya mityá íñe kiáhjí tsííñé iíñúji múnáa pañe memúnaa jodíómú mújtáme éllévúréjuco dibye pééíñe. ³⁶ ¿Aca íhya tsáma muhdú nééíñe eene meke neebe dííbyeke menéhoromé dibye íjcyáhullévú meúújetéityuróne?

Píívyéébé Apííchó Jetsóoke cáhcujtsómé pañévú úcaavéne

³⁷ Aanée nihñéejcójiréjuco tsúúca teene wañéhjí pájtyéijcyóójí Jetsóo kéévánécoba nééhií:

—Tsaate ádópivyémé taéllevu metsa o íjchoki.

³⁸ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééne oke

cáhcújtsómé íbuúúné pañévú téhiñe ípívyééveíñé
íñujpácýó bohíívú ájcúnéj tehíñe.

³⁹ Ehdúu nehíjcyaaabe dííbyeke cáhcújtsómé
pañévú Píívyéébé Apííchó úcaavéné diityéké
túkévétsoíñé iñééiyóne. Áronáacáa tsáhái téijyu
tene tsááiñe éévé úújetétú diibyée Jetsóó teene
wállóoiibye íavyéjuvúi óómítyúnéllíihye.

Pahdúváré Jetsóodítyú míamúnaa íjtsámeíñe

⁴⁰ Aanée tsaate dibye íhjuváné illéébóne néehíí:
—Ímiáánéha diibyéjuco aabye éhneváa Píívyéébé
ihjyú uubáalle múnáajpi tsááiíbye.

⁴¹ Téhdurée tsijtye néehíí:
—Diibyéjuco muurá aabye Críjto éhneváa
míamúnáake pájtyetésóíbye.

Áronáacáa tsijtye néehíí:
—Áronáa Gariréa iiñúji múnáajpi tsá Críjto
íjcyáítyuróne. ⁴² Muurá Píívyéébé waajácúháámitu
nééne Dabííúvúj tsíiménémúhaabe dibye íjcyáiñé
dííbyeúvúhjáa ícyahíjcyacóómí Berée múnáajpi.

⁴³ Ehdúu míamúnaa páhduváré íjtsámeí
Jetsóodítyu. ⁴⁴ Áijyúu tsaate imíllerá dííbyeke
iékeevéne. Áronáacáa tsá ditye tehdu méénutúne.

Ávyéjute tsá Jetsóoke cáhcújtsotúne

⁴⁵ Aanée diitye duurúvájá tehméjté dííbyeke
iékééve tsáárome íévejtéré oomíhi: Aaméhjáa diitye
parítséómuma llúúvájte avyéjutedívú úújetémeke
népejtsóme:

—¿Kiávújuco dííbyej? ¿Íveekí tsá ámuha
metsívatúne?

⁴⁶ Áánéllíihyéhjáa néémeé:

—¿Muhdú ïné hallútú méékééveé túútaváne ihjyúváábekéjïvari? Tsá muurá múha mújyú tehdu ihjyúvatúne.

⁴⁷ Áánélliihyéhjáa néeme diityéke:

—Áánélliihyéha íllure ámuha dííbyedívú máállítsámeihi. ⁴⁸ Tsá muurá avyéjajte íjcyáromedítyú tsaatéubaré cáhcújtsotú dííbyeke. Téhdure muha meíjcyarómé tsá mecáhcújtsotúne.

⁴⁹ Apáámyéré ihdy ímityúmé Píívyéébé taúhbaju wáájácutúmé ijtsúcunú dííbyéjuco Críjto íjcyane.

⁵⁰⁻⁵¹ Ehdúhjáa ditye néénéllii diityéejpi Nicodéémó tsápejcóo Jetsóoke ááhívéjeebe néé diityéke:

—Muurá taúhbaju néé tsá peecútéré tsáápihdívú meícúbáhrátsóityú dibye ïná méénune ímíñeúvú mewáájácutúhajchíjyu.

⁵² Áánélliihyéhjáa néeme dííbyeke:

—¡Úubá bo téhdure Gariréa iñúji múnáajpij! Cáhawáa Píívyéébé waajácuháámí dehve u wáájácu tsá muurá Gariréa iñúji múnáadítyú dííbyé ihjyú uubáalle múnáajpi íjcyaiñé némeítyúne. ⁵³ Ehdúhjáa dííbyeke iñééne ihjyáhañévuréjuco ditye pééneé.

8

Ihdícyámema ícyahíjcyáne wáalle

¹ Áánetúu Jetsóoma muha mepéé oríivo bájú íjcyátsihvu. ² Aamée idyé tsíjcyooji tsiíñe muha méoomí duurúvajúvu. Átsihvúu míamúnaa dííbyedívú píhcyáávemeke iácúúvéne úwááboóbe.

³ Áánáacáa taúhbájú uwáábojtémá paritséómú tsivá ájyúma íjcyárolle tsíjpiima íjcyáalleke

ityúvááolleke. ⁴ Áállekée Jetsóó tééjá pañe íjcyáábe éllevu itsájtyéne díbyeke néemeé:

—Uwááboóbej, áámye ájyúma íjcyárolle tsíjpiima íjcyáalleke muha métuvááóhi. ⁵ Muuráhjáa Moitséeúvú taúhbaju néé ehdu néené walléémuke medsíjívétsoíñé néwayúúnevu maáámúneri. ¿Ácooca muhdú u néé téénetu?

⁶ Áánélliihyée íllure icyánóóvéne íhyójtswari caatúnuube ííñuji. Ehdúu Jetsóoke néeme muhdú díbye nééne díbyé hallúvú iúúbálléroki. ⁷ Aanée éhnííñevúré ditye dillónéllii icyánohjúcunútsihdyu neébe:

—Ané óví ihdyu ámúhadítýú mújyúubá ímityúné méénuhíjcyátuube áámútujkénú díílleke.

⁸ Ehdúu íñééne tsiiñe icyánóóvéne caatúnuube ííñuji. ⁹ Aanée ehdu díbye néérónáa waajácúmé ímityúmé íjcyane. Aamée ílluréjuco tsáápiitsadí péécunúne. Tujkénúu kéémejte péécunúhi. Áané boonée iiyéjuco dille cóevané tétsihvu Jetsóó úniúvu. ¹⁰ Aanée Jetsóó icyánohjúcunútsihdyu ñtécunú iiyéjuco tétsihyi íjcyáalleke. Áállekée neébe.

—¿Aca kiávújuco íñe díhyallúvuné úúballéme? ¿A tsá íñe uke muhdú ditye méénúityúne?

¹¹ Áánélliihyée neéle:

—Íhya tsáhaj.

Áánélliihyée idyé Jetsóó néehíí:

—Téhdure o íjcyároobe tsá muhdú uke o méénúityúne. Ahdícyane wa dipyej. Tsiiñe ihdyu ímityúné meenújúcohdíñe.

Imiáájuvu míamúnáake Jetsóó wáájácutsóne

12 Ááné tsiíjyúu tsiíñe míamúnáake úwááboobe nééhií:

—Muurá peetédú o néébe ííñújiri o íjcyáábej tééveri míamúnaa ímiá uwááboju waajácúú peetédú nééne bohíwú diityéké ájcune. Aane oke cáhcujtsómé tsáhájucó éhne múu cúúvétsihyi íjcyadu ímítýúné pañe íjcyatúne.

13 Áánélliihyée paritséómú néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí eene ehdu uure ú némeíhi? Tsá muurá múha uke cáhcújtsóítýuróne.

14 Áánélliihyée neébe:

—Áánerá ímiááné o nééhií. Muurá ó waajácú kiátúhjáa o tsáhullévú o pééíñe. Aane tsá ámuha mewáájácúne. 15 Muurá míamúnáá íjtsaméiyé ámuhá pañe íjcyánéllii ehdu óhdityu ámuha méíjtsámeíhi. Áánetu ihdyu tsáhái ícyooca múhdityú o néétu muhdú ditye íjcyane. 16 Muurá muhdú míamúnaa ícyahíjcyané diityémá o ímíbájchoca ó nééiyá ímiáánéjuco muhdú ditye ícyahíjcyáne. Árónáa tsá oore o méénúítýuróne. Okée wáalloobe Llihíyoma muhcsi méméénúiyáhi. 17 Muurá ámuhá taúhbaju néé míítýétsi íná pájtyene úúbállécooca mecáhcujtsóne. 18 Ahdu muurá íñe ó némeíhijcyá ímiááné muubá o íjcyane. Áábeke oke Llihíyó waajácú okée wáalloóbe.

19 Ehdúu Jetsóó néénéllii nééme dííbyeke:

—¿Aca kiá diibye Díícyáání?

Áánélliihyée neébe:

—Oke ámuha mewáájácúmejíí méwaajácúiyá Llihíyoke. Muurá oke ámuha mewáájácuca téhdure méwaajácúiyá dííbyeke.

²⁰ Ehdúu Jetsóó úwaabó duurúvájá pañe Píívyéébé ïcúvé dsiïdsi pícyámeihíjcyátsihyi íjcyámeke. Áróobekée téjyju tsá múha ékéévetú íéévéi úújetétúnélliíhye.

Jetsóoke cáhcújtsotúme tsá úújetétyú dííbyedívu

²¹ Ááné boonétúu idyé tsiíñe neebe diityéke:

—Tsúuca muurá ámúhadítyú o péjúcoóhi. Áábeke ámuha oke menéhcoromé tsá maájtyúmíityúne. Ámuha médsíjiveé ámuhá ímítyuháñé ímíbaávyetúmére. Áánélli o péhullévú tsá óhdivu ámuha meúújetétyúne.

²² Ehdúu Jetsóó néénélli tétsihyi íjcyame néjcatsíhi:

—Dsiíjvétsámeiibyébáhaja. Íjcyátúnélli neebe dííbyedívú meúújetétyúne.

²³ Áánélliíhyée neebe diityéke:

—Ámuha muurá míamúnaa íji múnaáre. Áánetu tsá íji múnáajpi o íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu níjkyéjitu o tsááhií. ²⁴ Áánélli ámúhake o néé diibyéjuco míamúnáake o pájtyetétsóóbeke cáhcújtsotúme ímítyú ímíbaávyetúméré dsiíjiveíñe.

²⁵ Áánélliíhyée nééme dííbyeke:

—¿Aca muubá uú?

Áánélliíhyée neébe:

—Muurá tsúuca ámúhake ó nehíjcyá muubá o íjcyane. ²⁶ Aane téhdure múhdurá ámuha meícyahíjcyáné ámúhake ó nééiyáhi. Árónáa okée

wáalloobe ímiáábé íjcyánéllii oke dibye néénere ámuhákye ó nehíjcyáhi.

²⁷ Ehdúu Jetsóó Cááni Píívyéébedítýú diityéké úúbálleroné tsá ditye wáájacutúne. ²⁸ Áámekée idyé neébe:

—Muurá Míamúnáájpidívúu o ipívyéévéébeke páwachékevu ámuha mewátyétyéhúcooca botsíi méwaajácuú muubá o íjcyane. Tsá táíjtsaméityúré o újcune ámuhákye o nehíjcyatúne. Muurá ihdyu Llihiyó oke néénere ó nehíjcyáhi. ²⁹ Muurá diibye okée wáalloobe tsá kiá óhdityu íjcyatúne. Aabe tsá oke íhvéjtsotú dibye ímilléné o méénuhíjcyánéllíihye.

³⁰ Ehdúu dibye néénetu mítyame cáhcujtsó dííbyeke.

Naavéneéjte

³¹ Áámekée neébe:

—Muurá íñe ámuhákye o nehíjcyáné ámuha mecáhcújtsóne tehdu meíjcyáhajchíi ímiááné tahñéjte ámuha méíjcyaaáhi. ³² Aame ámuha ímiá uwááboju tsúuca mewáájacumé múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu méímíjpyéteéhi.

³³ Áánéllíihyée nééme dííbyeke:

—Áánerá muha Aavaráaúvúj tsíménémúhaabe meíjcyámeke jíveekí u nées íínetú muha meímíjpyetéíñe tehdu múhójtsí pañe muha meíjcyámekekéjívári?

³⁴ Áánéllíihyée neébe:

—Muurá ímiááné ímityúne méénuhíjcyámé tsá ímí íjcyatú éhne múúne tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame íjcyadu. ³⁵ Muurá tsaaté hójtsiri íjcyaaabe

tsá diityéejpi íjcyatúne. Áánetu ihdyu diityé hajchi diityéejpi. ³⁶ Ahdu Píívyéébé Hajchi o íjcyaaabe ámuhákye ímítýúnetu o ímíjpyetétsómé ímiááné ámuha méimíjpyéteéhi. ³⁷ Ímiáánéjucóhde ámuha Aavaráaúvúj tsíiménémúhaabe meíjcyarómé méimíllehíjcyá oke medsíjívetsóné íñe ámuhákye o úwaabóné ámuha mecáhcújtsóiyóné meimíllétúnema. ³⁸ Muurá ihdyu Llihíyó oke túkévéjtsóneri ámuháma ó ihjyúvahíjcyáhi. Ahdu muurá ámuháj caani ámuhákye túkévejtsódújuco ámuha meícyahíjcyáne.

³⁹ Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Áánerá ihdyu múúhá ihdé múnáajpi Aavaráaúvú múúháj caani.

Áánélliihyée Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ímiááné dííbyeúvúj tsíiménémúhaabe ámuha meíjcyaca dííbyeúvúu ícyahíjcyádú ámuha méjcyáiyáhi. ⁴⁰ Aaca muurá íñe Píívyéébe oke túkévéjtsóneri ámuhákye o úwáábohíjcyáne hallútú tsá ámuha oke medsíjívetsóityuróne. Tsáháa muurá ehdu Aavaráaúvú néétune. ⁴¹ Árónáa ihdyu ámuháj caani íjcyadújuco ámuúha.

Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Áánerá íjcyaaabe tsáápiye múúháj caani Píívyéébeé. Tsá tsijpi múúháj caani íjcyatúne.

⁴² Áánélliihyée Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ímiááné Píívyéébe ámuháj caani íjcyaca oke ámuha méwájyúiyáhi. Muuráhjáa dííbyedítýú o tsáá oke díbye wállóónélliihye. Tsáháa táííbúwaríyé o tsáátune. ⁴³ Aabe ámuhákye o

úwaabóné jíveekí tsá ámuha melléébohíjcyatúne?
⁴⁴ Muurá ihdyu ámuháj caani Naavéné íjcyánéllii
 dibye ímillédú ámuha méméénuhíjcyáhi. Muuráhjáa
 ípívyeevédújuco ímítyuube diibye dsíjívétso
 múnáajpi. Áábé pañe tsá ímiá íjtsaméi íjcyatúne.
 Apáañéré álliu dííbyé pañe íjcyáábedítýú ímichi
 teene tsahíjcyáhi. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ahdu ámuha menéénéllii
 tsá meímíletú ímiáané ámuhakye o néhíjcyaróné
 mecáhcujsóne. Áánetu ihdyu tsá múha oke
 nééítyuró ímítyuube o íjcyane. ⁴⁷ Muurá ihdyu
 ímiáané Píívyéébeéjté íjcyame imíllé dííbyé
 uwááboju illéébone. Áánetu ámuha dííbyeéjté
 mejjcyátúnéllii tsá meímíletú teene melléébone.

Aavaráatvú íjcyátúnáacájucó Críjto ícyahíjcyáne

⁴⁸ Ehdúu Jetsóó néénéllii nééme dííbyeke:

—Ihdyúha ímiáánéjuco muha menéhijcyané
 Tsamáaría íiñúji múnáajpi u íjcyáábé pañe naavéné
 íjcyane.

⁴⁹ Áánélliihyée neébe:

—Áánerá tsá tápañe naavéné íjcyatúne.
 Muurá ihdyu ñná o méénúneri Llihíyoke
 ó ávyéjútsohíjcyáhi. Áánetu ámuha tsá oke
 maávyejúúletúne. ⁵⁰ Aane tsá o íjyácunútú oke
 ámuha maávyéjútsoíyóneri. Árónáa ihdyu Llihíyó
 imíllera oke ámuha maávyéjújtsóne. Aabe ihdyu
 óvíi muhdú néé oke ávyejúúllétúmeke. ⁵¹ Aane
 ímiáané ámuhakye o néé o néhijcyané cáhcujsómé
 mújyú dsíjívéjúcóóityúne.

⁵² Áánélliihyée neéme dííbyeke:

—Ímiáánéhaca dípañe naavéne. Muurá eene ínehjírójucó u íhjuváne. Ááneráhjáa Aavaráaúvuma Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa íhtsutúmé íjcyároméhjí dsíjívéhíjcyáhi. Aanáa muhdú íívane u néé u néhijcyáné cáhcujtsómé múijyú dsíjívéityúne. ⁵³ ¿Aca diibye méihdé múnáajpi Aavaráaúvú ehniíñevu uú? Áhdure ¿aca diitye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáaúvú ehniíñevu uú? Ááneráhjáa diitye íjcyarómé dsíjívéhi. Aanéjii tehdu múha uke cáhcújtsóíyónejíivari.

⁵⁴ Áánéllihiyé neébe:

—Ihdyu tehdujúco ímiááné oore o ávyéjúttsámeíhíjcyaca tsá múha oke cáhcújtsóítyuróne. Aaca idyé tsá tene ímíityuróne. Árónáa ihdyu Llihíyóré oke ávyéjútsohíjcyá eene ámuhá Piívyéébé dibye íjcyane ámuha menéhíjcyaaábe. ⁵⁵ Áróóbeke tsá ímí ámuha mewáájácutúne. O ihdyu ó waajácú dííbyeke. Muurá dííbyeke o wáájácutúné o nééca ámuháduíyó oo állíu múnáajpi. Árónáa ímiááné dííbyeke o wáájácúnélli oke dibye nééne ó cáhcútsohíjcyáhi. ⁵⁶ Muuráhjáa diibye méihdé múnáajpi Aavaráaúvú ímí íjtsúcunú o tsááiñe ímiááné iwáájácúnélliíhye. Ááneríi mítyane ímíjyúúveébe.

⁵⁷ Ehdúu Jetsóó néénélli neémeé:

—¿Aca muhdú 50 pijcyábá u íjcyáábejii ú waajácú Aavaráaúvuke?

⁵⁸ Áánéllihiyé neébe:

—Ímiáánetúré ámuhakye o néé dííbyeúvúikyée íjcyátúnáacájucó o ícyahíjcyáne.

59 Ehdúu dibye néénéllii néwayúúné éhkebámé dííbyeke iáámúroki. Áronáacáa diityédityú duurúvájá pañétú mújyúrá wáájácúratúné ijchívyeebe.

9

Hállúvátúúbe tsìju tsíimaváabe Jetsóo ímjpyetése

¹ Téhdurée tsátsihdyu muha Jetsóoma mepájtyénáa ájtyúmiibe hállúvátúúbekéhjáa tsìju tsíimaváabe. ² Áábedityúu muha menée dííbyeke:

—Uwááboóbej, ¿acáa íveeki áánúke illu tsìju tsíimaváahi? ¿A cáánímútsi imítyú déjúcotu, mityá dííbyé imítyú déjúcotúrej?

³ Áánélliihyée neebe múúhake:

—Tsáháa dííbyé imítyú déjúcotu ehdu dibye íjcyatúne. Áhdurée tsá cáánímútsi imítyú déjúcotu tene íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu dííbyeke o íitésenej téeveri Píívyéébe íhtsútuube íjcyane iwáájácúmei ehdu píívyéébe. ⁴ Aane ó imíllé okée wálloobe níwaavéné o íjcyané hajchótá o méénune. Muurá meíjyunúcooca tsá múha wákímyeíjyúcootúne. ⁵ Muurá peetédu o néébe ííñújri o íjcyané hajchótá ímiáájú míamúnádívú ó bóhówátsohíjcyáhi.

⁶ Ehdúu íñéene ííñújí hallúvú iúníñeri ííñuba ityátsájconeri diibye hállúvátúúbeke íhyálluúcu tááboóbe. ⁷ Áánemáa neebe dííbyeke:

—Díllójcámeityé ehne ‘dityé wálloóne’ nééiyóné ‘Tsiroée’ némeííbawúutu. Ahdújucóo díbye

téebatu íllójcámeíjyéne óómiñe tsaímiyéjuco ííteébe.

⁸ Áábekéhjáa wáájacuhíjcyámé iájtyúmine néjcatsíhi:

—¿Aca tsá ehne áanu hállúvátuube ácuúcunúúbé piáábó táúmeíhíjcyatúne?

⁹ Áánélliihyéhjáa tsaate nééhií:

—Diibyéjuco.

Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Diibyéjiiivari. Tsíjpiíye. Árónáa ihdyu paabéjuco diíbye.

Árónáacáhjáa dííbyere páñetu nééhií:

—Muurá diibyéjuco oó.

¹⁰ Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke.

—¿Aane múhdutú tsúúca ú ítéhí?

¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Okée Jetsóo iúúniyi ííñuba ityátsájcóneri táhálluúúcú ityáábóne wallóó ‘Tsiroée’ némeíábawútu o íllójcámeítyeki. Ahdújucóo o péébe o íllójcámeíñe tsúúca ó ítéhí.

¹² Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—¿Aane kiá dííbye?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsá o wáájacutú kiá icyooca dibye íjcyane.

Paritséomé dilló hállúvátúúbeke múhdutú dibye íítéjucóóne

¹³ Aabéhjáa tsaímiyéjuco ííteébeke tsajtyémé paritséomé éllévu. ¹⁴ Áijyúu Jetsóo dííbyeke ímíjpyetétsó wáyeeévejcóóji. ¹⁵ Áánélliihyéhjáa tsiíñe dillómé dííbyeke múhdutú dibye íítéjucóóne. Áánélliihyéhjáa neébe:

—Okée Jetsóó ííñuba iúúrúnúneri táhálluúúcú táábone o íllójcámeíñe tsúúca ó ítési.

¹⁶ Áánélliihyéhjáa paritséómudítýú tsaate nééhií:

—Áánélliihyéhaca tsá díbye Píívyéébedítýú tsáátune. Keená díbye wáyeéévejcóójí ávyejúúlléne.

Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Árónáa ímítýuube tsá méénúítýuró méénúráítýúronéhji.

Ehdúhjáa paritséómú páhduváre Jetsóodítýú íjtsámeíhi. ¹⁷ Aaméhjáa díbye hállúvátuubée ícyahíjcyaaabe tsaímíyjuco íitéébeke tsiíñe nééhií:

—¿Aanéhaca díbye eene uke ímíjpyetétsoobe muubá íjcyane ú íjtsúcunúhi?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ihdyu ó íjtsúcunú Píívyéébé ihjýú uubáalle múnáajpi díbye íjcyane.

¹⁸⁻¹⁹ Aanéhjáa tsaate díityédítýú tsá cáhcújtsotú díibyéjuco hállúvátuubée ícyahíjcyaaabe díbye íjcyane. Áánemáhjáa cáánímútsikye ipíúvámútsikye néémeé:

—¿Ava díibyéjuco áanu éhneváa hállúvátúúbeke ámuhtsi metsíímávaabe íñe múhdutú tsaímíyjuco íítene?

²⁰ Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Éée, díibyéjuco. ²¹ Árónáa ihdyu tsá muhtsi mewáájacutú múha dííbyeke ímíjpyetétsoone. Aane tsíímenécojíí tuhúúlleéhi. Cáhawáa ihdyu medílló ámúhake díbye iúúbáalle muhdú ímíjpyeténe.

²² Ehdúhjáa cáánímutsi néé díityéké díibyéjuco Jetsóó Críjto íjcyane néémekéhjáa pihcyáávéjá

pañétú iwáágóoiñé ditye pítýájcámeiñé apííchori.
²³ Áánélliihyéhjáa neemútsí dííbyekéré ditye idílloki.

²⁴ Ehdúhjáa cáánímutsi néénéllii tsiíñe
 ipíúváabeke néémeé:

—Píívyéébekéré tehdújtso, tsá idyé Jetsóoke.
 Muurá muha méwaajácú ímítuube díbye íjcyane.

²⁵ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Árónáa tsáháturo o wáájacutú ímítuube díbye
 íjcyane. Apááñéré ó waajácú ímiáánée hállúvátuube
 o ícyahíjcyáabeke oke díbye ímíjpyetétsoone.

²⁶ Áánélliihyéhjáa tsiíñe nééme dííbyeke:

—¿Acáa muhdú uke ímíjpyetétsoóbe?

²⁷ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muuráhjané tsúúca ámuhákye ó úúballéhi.
 ¿íveekí ámuha méimíllé tsiíñe ámuhákye o úúballéné
 ámuha mecáhcújtsokíjívvari? ¿Mityá ámuha méimíllé
 dííbyeke meúraavyéne?

²⁸ Ehdúhjáa díbye néénéllii ílluréjuco ditye
 dííbyeke iúhbáne nééneé:

—Wa ihdyu uure dííbyeke durááveyej. Muurá
 ihdyu muha Moitséeúvú uwáábóré méúraavyéhi.

²⁹ Muurá muha méwaajácú dííbyeúvumáa Píívyéébe
 íhjyúvahíjcyáne. Áánetu eene u néébeke tsá muha
 mewáájacutú kiátúhjáa tsáábe muubá íjcyane.

³⁰ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca muhdú íívane tsá ámuha mewáájacúityú
 kiátúhjáa tsáábe oke ímíjpyetétsoóbeke? ³¹ Muurá
 ímítuúmé Píívyéébeke píáábó táúmeiyóné tsá díbye
 lléébóityuróne. Áánetu ihdyu ímiááné dííbyeéjté
 íjcyame díbye ímillédú ícyahíjcyámej tééveri

tehdíivanéhjí méenuúbe. ³² Tsá muurá múijyú mehdu néeme hállúvatúméhjike ímíjpyetétsóné mewáájácutúne. ³³ Aane muurá diibye okée ímíjpyetétsoobe Píívyéébedítýú itsáátuca tsá tehdíivanéhjí méenúítýuróne.

³⁴ Ehdúhjáa dibye néénéllii néeme dííbyeke:

¿Aca muhdú eene ídaatsónée ímítýuube u píívyeebe ú imíllé múúhake u úwaabóne?

Ehdúhjáa néemere dííbyeméikye ijchívyetsó pih-cyáávájá pañétu.

Píívyéébeke ímí cáhcújtsotúme ijcyá hállúvatúme íjcyadu

³⁵ Aanée tsúuca Jetsóo waajácúhi. Áábekée tsáijyu íájtyúmííbe neébe:

—¿Aca ímiááné ú cáhcujtsó Píívyéébé Hájchikye?

³⁶ Áánélliihyée neébe:

—Ávyéjuúbej, oke duubállé caabyé dibye íjcyane o cáhcújtso dííbyeke.

³⁷ Áánélliihyée neébe:

—Diibyéjuco muurá íñe úúma o íhjuváne. Aane tsúuca oke u ájtyumíhi.

³⁸ Áánélliihyée dííbyé lliñévú ímímóúúvéne neébe:

—Ávyéjuúbej, uke ímiááné ó cáhcujtsóhi.

³⁹ Ááné boonée Jetsóo néehí:

—Muuráhjáa ííñujívú o tsáa muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné diityéké o wáájácútsóvaábe. Ópée o tsáa ímiáájú wáájácútsómé éhne múúne hállúvatúme íjcyadu néemeke o wáájácútsoki. Áhdurée o tsáa

panévare iwáájacúné ítsúcunúhíjcyámeke o néé ímiá uwááboju ditye wáájacutúne.

⁴⁰ Áánélliihyée paritséómú tétsihyi íjcyame nééhií:
—¿Áca muha tehdu hállúvatúmé íjcyadu?

⁴¹ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Árónáa ámuha diityédú menéeca tsá ìná ámúhá hallúrí íjcyáityuróne. Áánetu ámuha páneere mewáájacúné menémeíhíjcyánéllii ámúhá hallúrí íjcyáné ímityúne.

10

Obééjámú mǐjcotu íjcyáné uwááboju

¹ Muurá naní múnaa obééjámú mǐjco pañévú llééhówatu úcáávetúmé ihdícyátsihdyuré úcaavéhi.

²⁻³ Áánetu ihdyu diityé tehmeébé úcaavé lleehówatu téewá tehmeébé pááyúcucooca. Aabe diityéké píúvácooca íjkyéetu waajácúme. Aaméjuco témijco pañétú áachívú díbye déjutu íjchivyécunúne.

⁴ Aabe kiávú diityéké tsúúlléhullévú úraavyémé díbyeke iwáájacúnema. ⁵ Áánetu tsíjtyere diityéké píúváhajchíí tsá ditye péétune. Íllure wááme ditye píúvárónáa diityéké iwáájacútúnélliihye.

⁶ Ehdúu Jetsóo diityéké néene tsá ditye wáájacutú ìná ìnééiyóné obééjámú mǐjcotú díbye íhjuváne.

Jetsóo obééjámú tehmeébédu

⁷ Aanée ditye lléébótúnéllii tsiíne neebe íboohówájǐtori:

—Oo muurá ímiááné teene obééjámú mǐjco lleehówádu. ⁸ Aabéikyée o tsáátúné ihde naní

múnaádú néeme úwáábohíjcyá tsíjijtóriye. Árómé uwáábóo tsá míamúnaa obééjámúdú néeme cáhcútsohíjcyatúne. ⁹ Aane ímiááné llééhowádú o néébeke cáhcujtsómé tajtyéeveri pájtyetéhi. Aame íiné imíjyaú ijcyá éhne múúne obééjámú ítyehméébema íjcyame íjcyadu.

¹⁰ Muurá naní múnáajpi íllure ícúbahrá obééjámuke. Áánetúu tsá o tsáátu tehdu míamúnáake o méénuki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetétso idsíjivéjúcóóítyúne bóhí ditye iújcuci.

¹¹ Aabe ímiááné páñétúejpi oo oke cáhcujtsómé obééjámúdú néémé tehméébe. Muurá obééjámú tehméébé diityé wájyuri ícúbáhrámehi. ¹² Áánetu áhdóllihyéré diityéké téhmehíjcyaaabe tsá ímí téhmetúne. Muurá oohíbyé díivaabe diityéké idyóó tsáábedítýú díbye wááné boone tsáápiikye díbye tábejcáronetu wáchájaavémé ílluréjuco mújtane pahúllevávu. ¹³ Ehdu muurá diityéjtane waabe ditye áhdónéllihyéré téhméroóbe. Aabe tsá diityédí íjyácunútú ihñéjté ditye íjcyátúnéllíihye.

¹⁴ Áánetu ihdyu páñétúejpi diityé tehméébé íjcyadu tahñéjté tehméébé o íjcyámema muha méwaajácújcatsíhi. ¹⁵ Ahdu téhdure Llihíyoma muhcsi méwaajácújcatsíhi. Aabe tahñéjte wájyuri ó ícúbáhráméíi ditye iwágóóóvétuki. ¹⁶ Téhdure íjcyámé tsijtye jodíómú íjcyáturómé tahñéjté íjcyáímye. Áámeke ó pihjýúcuú pámeere oke cáhcujtsómé tsamééréjuco íjcyámé tehméébé o íjcyaki.

¹⁷ Muurá Llihíyó oke wájyú diityé wájyuri o

dsíjíveebe tsiine o bóhííbyeke. ¹⁸ Tsá muurá múha oke dsíjívetsóityuróne. Muurá ihdyu o ímíllélliihyéré o íhvéjtsámeíbyé ó dsíjíveéhi. Ároobe tsiine ó bóhííhi. Ehdu táumíwa Llihíyoo néhdújuco.

¹⁹ Ehdúu Jetsóo néénetu páhduvaré íjtsámeímyé dííbyedítyu. ²⁰ Tsaatée néehíí:

—Muurá áabyé pañe naavéné íjcyáábé íjtsaméi mújtáabeke ¿íveekí ámuha mecáhcútsohíjcyá állíuuháñé dibye íhjuváne?

²¹ Áronáacáa tsijtye néehíí:

—Tsáhábá ehdu naavéné ípañe íjcyabe íhjuváiityuróne. Pane ¿aca naavéné ípañe íjcyame hállúvátúmeke ímíjpyetétsóiyáhi?

Jodíómú Jetsóoke éhdíiválléne

²² Áhdurée tsáijyu Jerotsaréeri muha úúníjyá pañe meíjcyánaa duurúvaja Píívyéébé wáábyuta íjcyaja iwáñehjínuhíjcyajcójí wáñehjínúme.

²³ Áánacáa Jetsóo patyéíñuhíjcyá tsátsii tééjá lleehówá úmíwa ‘Tsaromóo’ némeítsihyi.

²⁴ Áábedívúu ímícaávéne néémeé: ¿Aanéhaca íñe múhajchótá múúhadívú tsá u wáájácútsámeítyúne? Bo ihdyu apáhajchíí ímíááné diibyéjuco Críjto u íjcyáhajchíí múúhake duubállej.

²⁵ Áánélliihyéee neebe diityéke:

—Tsúuca muurá ámúhake ó nehíjcyará diibyéjuco o íjcyane. Árone tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatúne. Téhdure muurá Llihíyo mémeri méénúráítyuróné o méénúneri ó bóhówátsómeíhíjcyará diibyéjuco o íjcyane. ²⁶ Árone

tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatú táobééjámúdú nééme tahñéjté ámuha meíjcyátúnéllíhye. ²⁷ Muurá ihdyu tahñéjté oke waajácú oke icyáhcujsónéllíhye. Áámeke téhdure ó waajácúhi. Aame ímí tehdújuco oke uráávyehíjcyáne. ²⁸ Áánéllí diityéké ó ájcuú mújyú ditye dsíjívéjúcóóityúne bóhívu ditye iwágóóóvétuki. Áámeke tsá múha óhdityu dójtúcúityúne. ²⁹ Muurá Llíhíyó okée diityédívú téhmétsoobe pámé ehniíñevu íhtsútuúbe. Áábedítyú tsá múha diityéké dójtúcúityúne. ³⁰ Muurá muhsti Llíhíyoma tsáápiiyéro.

³¹ Ehdúu Jetsóó néénéllí tsiíñe éhkebámé néwayúúné díbyeke téuhjiri ídsíjívetsóroki.

³² Áronáacáa neebe diityéke:

—Áánerá Llíhíyó oke píáábóneri ámúhama méénuráityuróné o méénuhíjcyáábeke ĵííné hallútú ámuha méimíllé oke medsíjívetsóne?

³³ Áánéllíhyée nééme díbyeke:

—Tehdu tééné hallútú uke muha medsíjívetsóíñejívari. Muurá ihdyu íveekí míamúnáajpi u íjcyabe Píívyéébedi u díllómeíñé hallútúré uke muha médsíjívétsoóhi.

³⁴ Áánéllíhyée neebe diityéke:

—Áánerá ámúhá taúhbaju íjcyáháámítu Píívyéébe néehíí: “Ámuha méijcyá ohdu.” ³⁵ Aane muurá díbyé uwáábó icyáhcujsóné uráávyémeke ímiáánéjuco díbye íwaajácúháámítu nééne díbyedu ditye íjcyane. ³⁶ Aanéjii muhdú díbyerée oke ííñujívú wálloobe tehdu oore díbyé Hajchi o íjcyane

o néénejívari. Aane jíveekí ámuha méijtsúcunú ímityúné Píivyéébedítýú o ihjyuváne? ³⁷ Ihdyu méénúráítýúronéhjí ámúhama o méénuhíjcyané dííbyedítýú tsáátuca tehdújuco ímiááné ámuha tsá oke mecáhcújtsóítýuróne. ³⁸ Aane ihdyu okée díbye wáalloone ámuha mecáhcújtsótúrónáa mécahcújtsó o méénuhíjcyanéjí dííbyedítýú tsááne ámuha mewáájácu Lihíyoma muhtsi tsáápihdyuré meíjcyane.

³⁹ Ehdúu Jetsóó nééné hallútú idyé imíllerómé dííbyeke íekeevéne. Áronáacáa pállójcoobe diityéke.

⁴⁰ Áábemáa tsiiñe muha mepée Joodáa ehnéjcvu tsojtsó múnáajpíi Jóááuvu tsótsohíjcyáhullévu.

⁴¹ Áijyúu mítyane míamúnaa dííbyedívú píhcyaavémé néjcatsíhi:

—Tsáháa muurá áánu méénuhíjcyádú Jóááuvu méénúráítýúronéhjí méénuhíjcyatúne. Áronáacáhjáa ihdyu ímiáánéjuco díbyeúvú dííbyedítýú úúbállehíjcyáne. Ehdúu nééme Jetsóodítýu. ⁴² Áábekée mítyame tétsíi múnáa cáhcujtsóhi.

11

Ráátsaro dsíjívne

¹ Áijyúhjáa ‘Ráátsaro’ némeíbyé Betáániári íñáállemúpima Maaríaa, Máátaá, íjcyámúpima íjcyaaabe cheméhi. ² Diillée muurá Maaríá Ávyéjuube Jetsóój tuháácýú pácúúcújpácýori imúríjchóne paacyú íhñíwácori. ³ Aamúpíhjáa wallóo tsaatéké

Jetsóo éllevu dibye náhbévahíjcyaaabe íhnáhó chéménéllíhye.

⁴ Aamée úúballévánetu neébe:

—Árone dibye dsíjívéné tsá ñná íjcyatúne. Ihdyu Píívyéébe íhtsútuube íjcyaaabe íávyéjújtsámeíkíyé ehdu dííbyeke pajtyéne. Áhdure dííbyé Hajchi o íjcyaaabe téénej tééveri o ávyéjújtsámeíki. Ehdúu neebe Jetsóo.

⁵ Mítyanée ivámeííbyé diityéké Máátaá, Maaríaa, Ráátsaroo, íjcyámeke. ⁶ Aabée Ráátsaro íhnáhó chémene ditye úúballérónáa míjcyoojícúí ijcyá tétsihyi. ⁷ Átsihdyúu botsíi neebe múúhakyé:

—Métsu tsiiñe mepéé Jodéá iíñújivu.

⁸ Áánéllíhyée muha menéé dííbyeke:

—Uwááboóbej, muuráhjáa éjyure téhullé múnaa uke imíllerá ídsíjívetsóné néwayúúnevu íáámúneri. Áhullévú muhdú ú imíllé mepééneé.

⁹ Áánéllíhyée neébe:

—Muurá cóóji ímí máájtyumíhi. Áánéllíi cóóji úllémeke tsá ñná pájtyetúne. ¹⁰ Áánetu pejco úlleme cábóhcámeíhi.

¹¹ Átsihdyúu idyé múúhakyé neébe:

—Muurá ihdyu ménahbéébé Ráátsaro íllure cuwáhi. Áróóbeke ó ákyéjtsóteé téhullévú meúújetédu.

¹² Áánéllíhyée muha menééhií:

—Ávyéjuúbej, áánéllíhyéhaca bóhííibye ehdu idyé íllure cúwaábe.

¹³ Ehdúu muha menéé ímiáá cúwáaré dibye nééne meíjtsúcunúnema. ¹⁴ Áronáacáa botsíi ímíñeúvú neebe múúhake:

—Muurá ihdyu ímiááané tsúúca Ráátsaro dsíjívéhi. ¹⁵ Áronáa íllure ó ímíjyuuvé dibye dsíjívénáa téhulle o íjcyátúneri éhniíñevu ámuha oke mécáhcújtsoki. Ahdícyane cáhawáá metsu meúújetékij.

¹⁶ Ehdúu Jetsóó múúhake néénéllii Tomáá dííbyere ‘Jemééro’ némeíbyé nééhií:

—Ané wa ihdyu metsu pámeere mepéé dííbyema téhullévú medsíjíveki.

Dsíjívémeke Jetsóó bóhítsóne

¹⁷ Aanée Betáániávú muha meúújeténáa úúballémé Jetsóoke tsúúca 4 coojívájucó pájtyene Ráátsaróúvuke ditye cúúúnetu. ¹⁸ Teenée Betáánia Jerotsaréetu míñéécú kiróómetrój pínévu. ¹⁹ Aanéhjáa mítyame péé diityepí Máátámúpíke íñáhbénuki. ²⁰ Aanéhjáa diille Mááta tsúúca tétsihyíjyucó muha meíjcyane iwáájácúne cáhdahíró Jetsóoke. Áánetúhjáa Maaría ááhívu coéváhi. ²¹ Aallée Mááta néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsíjívéityúroobe tsúúca dsíjívéhi. ²² Áronáa ihdyu ó waajácú Píívyéébe uke píááboíñe.

²³ Áánélliihyée neebe díílleke:

—Díñahbe bóhíhi.

²⁴ Áánélliihyée neéle:

—Éée, ímiááné ó waajácú dibye bóhiíñé páneere tsíhdyuréjuco ímíbaávyéjyu pámeere dsíjívémé bóhiícoóca.

²⁵ Áánélliihyée Jetsóó néehíí:

—Muurá dsíjívémeke ó bóhiítsóhi. Áánéllii pámeere oke cáhcujtsómé dsíjíverómé bóhiíhi.

²⁶ Aame tsá wágóóóvේityúne. ¿A ú cáhcujtsó uke o néeneé?

²⁷ Áánélliihyée neéle:

—Éée Ávyéjuúbej, ó cáhcujtsó diibyéjuco éhneváa íñe íñujívú tsááibye Críjto Píívyéébé Hajchi u íjcyane.

Ráátsaróúvuke Jetsóó kímoovéne

²⁸ Ehdúu íñéene Máata íñaalle Maaría éllevu ipyéene áábánéwu neetéhi:

—Muúllej, Uwááboobe éhtsíhyi íjcyaaabe uke píuváhi.

²⁹ Áánélliihyéhjáa íícúí peelle dííbyeke iúújetéki.

³⁰ Téjyúu tsáhái muha meúújetétú técoomívu. Kémúélléhréikyée muuha Máata múúhadívú úújetétsihyi.

³¹ Aanéhjáa Maaría diityépike náhbenúmé ííténáa íjchívyeíñú peecútére. Aanéhjáa íjtsúcunúmé íñáhbeúvuke ikímóóvéne dílle íjchívyeíñúne. Áánemáhjáa úraavyémé díílleke.

³² Aallée múúhadívú wájtsille Jetsóó lliíñévú imímóúúvéne néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsíjívේityúroobe tsúúca dsíjívéhi.

³³ Ehdúu iñééne taálla. Téhdurée díllema péeme tááhií. Aanée Jetsóoke kímóhcó pajtyéhi. ³⁴ Aabée néé diityéke:

—¿Kiátúhjáa ámuha mécuúú dííbyeúvuke?

Áánélliihyée néémeé:

—Cáhawáá metsu meúújeté ténijkye.

³⁵⁻³⁶ Ehdúu ditye nétsiu Jetsóó táánéllii néjcatsímye:

—Mítyanée muurá wájuube dííbyeúvuke.

³⁷ Áánetúu tsaate nééhií:

—Áánerá hállúvátúméhjike íítétsohíjcyaabée ¿íveekí tsá múhdúubá méénutú dííbyeúvuke dibye idsíjívétuki?

Ráátsaróké Jetsóó bóhíitsóne

³⁸ Aamée dííbyeúvú níjkyé hallúvú muha meúújeténáa tsiíñe Jetsóó kímoovéhi. Áijyúu teene níkyehéjú wátájcámeí mítyau nééwayúvu. ³⁹ Aanée neebe diityéke:

—Cána eeu nééwayu méíinétsoj.

Árónáacáa dííbyeúvú naalle Mááta nééhií:

—Ávyéjuúbej, árónáacáubá tsúúca toocújúcoóbe. Muurá tsúúca 4 coojívájuco mee dííbyeúvúú dsíjívétsihdyu.

⁴⁰ Áánélliihyée neébe:

—Muuráhané idyé uke o néé oke u cáhcújtsóhajchíí Píívyéébé íhtsútú u ájtyúmiíñe.

⁴¹ Ehdúu dibye néénéllii awáá íñnetsómé teeu nééwayu. Áánáacáa cáámevu icyárúúvéne Cááníma íhgyúvaabe nééhií:

—Ayúju Táácááníj, uke ó téhdujtsó páneere uke o nééne oke u lléébohíjcyáné hallúvu. ⁴² Muurá ó waajácú oke u lléébohíjcyáne. Ehdu íñe uke o néé íjtye míamúnaa icyáhcutso ímiáánée oke u wálloóne.

⁴³ Ehdúu Cááníma íhhyúvátsihdyu tsíjpánécoba neébe:

—¡Rátsa Ráátsaroj, díjchivye eene níkyéhéjú pañétu!

⁴⁴ Ehdúu dibye néénemáyé ijchívyéjúcoobe di-tyéhjáa bíjínúnéhjimáye. Áánéllihyée neebe di-ityéke:

—Métsiñu eene íbíjínuháñe.

*Jetsóoke iékééveñé ditye pítyácójcatsíñe
(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Rc 22.1-2)*

⁴⁵ Ehdúu dibye méénune íajtyúmínéllii Maaríama péémedityú mítyame cáhcujtsó dííbyeke.

⁴⁶ Áánetúu cáhcújtsotúmé paritséómu éllevu ipyééne úúbálettéhi. ⁴⁷ Ááné lliñétúhjáa píhcyaavémé pámeere llúúvájte avyéjútémá tsijtye pañétúejte avyéjunte ipítyácójcatsí muhdú dííbyeke imyéénuíñe. Aaméhjáa néjcatsíhi:

—¿Aca muhdú íñe méméénuú dííbyeke? Muurá ímiááné méénuhíjcyabe méénuráítyúronéhji.

⁴⁸ Muurá éhdure dííbyeke meíhvéjtsóhajchíí pámeere dííbyekéréjuco avyéjúülleíñe. Áíjyu muurá romáánómú méhdivu icyáyobáávaténe íñe méduurúvaja iwácávyáhcóne méhdi ícúbáhráiyáhi. Ehdúhjáa néjcatsímye.

49 Áijyúu téené pijcyábari diityédítýú tsaapi pi-añétúejpi llúúvájte avyéjuube íjcyabe Caipáá néé diityéke:

—Ávyetá muutérá mía ámuha íinéubará wáájácutúme. 50 Muurá ihdyu tehdújuco tsáápiye dsíivéiyóné pámeere meóúúvéiyóné ihdétu.

51 Ehdúhjáa neebe Caipáá Píivýéébere íjtsámeíchóneri Jetsóó dsíjiveiñé jodiómu wáyyuri. Tsáháhjáa íhdityuré iújcune ehdu dibye néétune.

52 Áronáacáa tsá apáámye wáyyuriyé dibye dsíjívétúne. Téhdurée dsíjiveebe pámeere múhdumé Píivýéébej tsímé ííñújiri íjcyame dííbyeke cáhcujtsómé ipájtyeteki. 53 Aanée téijyu pítyácójcatsímé muhdú dííbyeke ídsíjívétsoíñe.

54 Áánélliihyée tsáhájucó dibye boohówáneúvú péhíjcyatú míamúnááj piñe. Áábemáa muha mepée Jodeá ííñújitu Eeparaívu íinéubará píivýétúné ííñújij piñhírí íjcyácoomívu. Ácoomíyíi muha méicyahíjcyáhi.

55 Áijyúu lleevárijyucó pajtyeté wañéhjí muháa ténevá pijcyábádú mewañehjívatéhijcyáne. Áané íhdéjucóo hállúécoomíji múnaa péecunúne Jerotsaréevu muhdú íicyahíjcyáne íímíbájchómeíki. 56 Aaméhjáa duurúvájá pañe íjcyame Jetsóoke íáptyúmíyóneri íjcyame néjcatsíhi:

—¿Muhdú ámuha méijtsúcunúhi? ¿Aca íhya tsááiíbye, mityá tsáhaáj?

57 Áánáacáhjáa paritséómú llúúvájte avyéjujtemá pámeekéré néé ditye kiá Jetsóó íjcyane

iwáájácúcooca íícúí diityéké iúúbáalle ditye dííbyeke iékééveki.

12

Tsáápille pácúúújpácyori Jetsóój tuháácyú tsójtson

(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)

¹ Aanée téijyu íhyojsítú tsájcoojíturéjuco teene pajtyété wañéhjí lléeváíñaá Jetsóoma muha mepéé Betáaniávu díbyée bóhíitsoobe Ráátsaro íjcyácoomívu. ² Áijyúu diitye Ráátsarómú mítyane majcho meenú dííbyeke idyúúruváne. Áánevéu Mááta ájcune máchohíjcyamútsí diibye Jetsóoma. ³ Áánáacáa ‘náádoó’ némeíñé pacúúújpácyó mítyane áhdótsámeíjpácyó itsíváne Maaríá múrijchó Jetsóój tuháácyu. Áánemáa páácyulle íhñíwácoríyé dííbyeke. Aanée pájá pañéré imyéwu cuvááhií. ⁴⁻⁵ Ájpacyó hallútúu múúhadítýú tsaapi Jetsóodívúhacáa méénútsóiiibye Tsimóó hajchi Jóóda Ijcarióóté née múúhake:

—¿Aca íveekí éjpacyo tsá menáhjíhénutú 300-jíva tsané pijcyábá wákimyéi áhdodúné téene dsíídsiri ídáátsojtéké mepíáábóiyoki?

⁶ Árónáacáa tsá ímiáané ídáátsojtéké ípíáábóiyóneri íjyácunúnéllii ehdu díbye néétune. Ihdyúhacáa múúhama dsíídsike ityéhmehíjcyánetu íñánihíjcyánélliihyéré imílléroobe téjpacyo náhjíhénúmeíñe. ⁷ Áábekée Jetsóó néehíí:

—Óvi ihdyu oke téjpacyórí múríjcholle. Muurá ihdyu oke ditye cúúúcooca oke itsójtsoiyónéjuco

dille méénune. ⁸ Tsá diitye ídáátsojte kiávu ámúhadítú péeítúne. Áánetu tsá paíjyuvaré ámúhama o íjcyáítúne.

Ráátsaróké idsíjívétsóiyóné ditye pítyácójcatsíñe

⁹ Aanéhjáa mítyame tsúúca waajácú Betáániári díbye íjcyane. Áánéllihyée tsáácunúmé dííbye éllevu. Áhduréhjáa imíllémé Ráátsaróké íájtymíné dsíjívéébekée díbye bóhíítsóóbeke. ¹⁰⁻¹¹ Téjyúhjáa llúúvájte avyéjute néjcatsí téhdure Ráátsaróké idsíjívétsóiyóné íveekí dííbyeke Jetsóó bóhíítsónéllí mítyane míamúnaa dííbyekéréjuco icyáhcuítsóne úráávyéné hallútu.

Jerotsarée coomívú Jetsóó úcaavéne
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Rc 19.28-40)

¹²⁻¹³ Ááné tsíjyúu Jerotsaréevu muha mepéénáa técoomíyí mítyame pahúllevá múnaa teenéhjáa pajtyété wañéhjivu péémeé. Aaméhjáa Jetsóó tsááne iwáájácúne wájuhóónema dííbyeke cáhdahíróomé íllu wáñécohíjcyáhi:

—¡Nóóooj, maímijyu áánu íjraéémú Piivyéébe mémeri tsááneéj! Ehdúhjáa nehíjcyámé iwáñéjcónema.

¹⁴ Áijyúu bóhdíbe íayáne íjju hallúrí tsúúcajátújucóhjáa Píivyéébere íwaajácúháámitu íllu néhdújuco:

¹⁵ Ámuúha Tsióó cóómi múnaaj, méíllityédíñe. Ámuha éllevu ámúhá avyéjuube tsáá íayáne íjju hájchí hallúri.

16 Ehdúu díbyedyú némeíñé tujkénú tsá muha mewáájacutú ñná tene nééiyóne. Áronáacáa bóónétu cáamevu dibye iávyéjuuté péénetu muha méitsaavé teenéhacáa nééiyóné ehdu díbyedyú tene néhijcyáne.

17 Aanée tétsihyi íjcyame úúbállehíjcyá muhdúhjáa Ráátsaro dsíjívéebeke dibye bóhiísóne.

18 Aanée teene méénúráityuróné dibye méénune iwáájacúnéllii mítyame cáhdahíró díbyeke.

19 Áámekée ííténe paritséómú néjcatsíhi:

—Ehdíivane, ámuúhaj. Muurá mítyane míamúnaa díbyekéréjuco úraavyéne. Aane tsá mepíivyetétú muhdú meméénune.

Griéégomu imíllé Jetsóoke íajtyumíne

20 Áijyúu Jerotsaréeri pajtyété wañéhjiri muha meíjcyámé pañe íjcyámé griéégomu. 21 Aamée Gariréa íññjiri Betsáida íjcyácóomi múnájpi Perípe éllevu itsááne nééhií:

—Muúbej, muha méimíllé Jetsóoke maájtyumíne.

22 Aanée Perípe Aderéeke úúballéné tsamútsíjyuco úúballéné Jetsóoke. 23 Áánélliihyée neebe díityétsikye:

—Tsúúca muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe o ávyéjuutéíñe éévé úújetéhi.

24 Muurá ímiááné amúhake o née tríígó neeváú mebájtso dsíjíveúdú íjcyátsihdyu ííñeu mítyanéjuco llíyaaténe. Ahdu ó dsíjíveé mítyame Píívyéébé avyéjújte íjcyaki. 25 Muurá muhdú íjñiri íicyahíjcyájjtóré ímillémé wágóóóveéhi. Áánetu ímityúné imyéénuhíjcyáné íhvejtsómé újcuú múijyú

idsíjívéjúcóóítyúne bóhi. ²⁶ Ahdícyane tsaate tahñéjté ijcyane ímílléhajchíí óvíi ookéréjuco úraavyéne. Muurá oke íícúvehíjcyámeke Llihíyó ávyéjútsoóhi.

Ídsíjívèíñé Jetsóó úúballéne

²⁷ Ehdúu íñétsihdyu neébe:

—Muhdú ihya múhduúvúrá ícyooca táííbuwa. ¿Aane muhdú íñe teéne? Óubá Llihíyoke ó táúmeíiyá ñná oke pájtyénetu díbye oke ipájtyetétsoki. Tsáhaá. Muuráhjáa ímichi téénéllii oke wállóobe.

²⁸ Átsihdyúu neébe:

—Ayúju Llihíyoj, óvíi ihdyu ú bóhówájtsómeíhi. Áánélliihyéé níjkyéjtu Píívyéébe nééhií:

—Tsúúca muurá ó bóhówájtsómeíhi. Árónáa éhnnínevu tsiíñe ó bóhówájtsóméíhi.

²⁹ Aanée tétsihyi íjcyame illéébóne nééhií:

—Chijchi ihjyúváhi.

Áánetúu tsijtye nééhií:

—Níjkyéji múnáajpi dííbyema ihjyúváhi.

³⁰ Áánélliihyéé neebe diityéke:

—Áánerá ihdyu ámúhake íñéérone ookéré neébe. ³¹ Aane tsúúca míamúnaa ímityúmé íjcyanévu néétsámeííñe éévé úújetéhi. Téhdure ííñújí avyéjuube Naavéné tsúúca táhjátsáméíhi.

³² Muurá oke cáámetu wátyétyéhcuímyé pámeere óóma íjcyaki.

³³ Ehdúu bóhówájtsóobe Jetsóó muhdú ditye dííbyeke dsíjívétsoíñe. ³⁴ Áánélliihyéé nééme dííbyeke:

—Áánerá muha mélléébohíjcyá Píívyéébé waajácúháámitu ditye éévehíjcyáné míamúnáake pájtyetétsóibye Críjto muhdú íjcyáityúne. Áánáa muhdú u néé u dsíjiveíñé Míamúnáájpídívúu u ípívyééveébe. ¿Mityá tsíjpiiyéí dííbyej?

³⁵ Áánélliihyé neébe:

—Muurá ihdyu peetédu o néébe wahájchotáwuuré ámúhama ó íjcyááhi. Áánéllii ímiáámeréjucó meíjcyá ámúhama o íjcyáne j tééveri péjcodu nééne ímityúné ámúhakyé idyómájcótuki, ámuha éhne múúne cúúvétsihyi íjcyame wáájácúmeítyúmé íjcyadu meíjcyátuki.

³⁶ Ahdícyane peetédu o néébedi ímiá uwááboju íjcyane mécahcújtsó tééneréjucó ámúhadítýú íbóhówaúcunúki. Ehdúu Jetsóo díityéké íñétsihdyu péébe tsáhájucó tsiíñe díityédívú bóhówáávetúne.

Jetsóoke jodíómudítýú tsaate cáhcújtsotúne

³⁷ Mítýáméj píinévú méénúráítýúronéhjí díbye méénuhíjcyárónáa tsaate tsá dííbyeke cáhcútsóhíjcyatúne.

³⁸ Ehdúhjáa ditye cáhcújtsóityúné Píívyéébe nééne dííbyé ihjýú uubálle múnáajpi Itsaía cáátunúné nééhii:

Píívyéébeej, ¿a íjcyámé tsaate méuwáábori íícuvémej? Muurá tsúúca ú úújetsójúcoorá díityéké dííhtsútuvu.

³⁹ Muuráhjáa ímiááné tsá ditye cáhcútsóhíjcyatú dííbyeke. Íllúhjáa idyé tsiíñe caatúnuube Itsaía:

⁴⁰ Píívyéébere ihdyu díityéké pívyétejtsó hállúvatúmé íjcyadu nééme ííbuúúné wáájácúmeítyúmé íájtyumíjúcooróné

illéébójúcooróné ‘ehdúhaaca’ iñéétuki,
aame diibyējúcooro diityéké ímityúnetu
ímijpyetésóiyóóbedi íícúvétuki.

⁴¹ Ehdúhjáa neebe Jetsóodityú Itsaía Píivyéébé
ihjyú uubáalle múnáajpi tsúúcajátújuco dííbyé
ihtsútú iátyúmiíhíjcyánéllííhye.

⁴² Ároné pañée mítyame cáhcujtsó tamúnaa
jodíómú Jetsóoke ávyéjunte íjcyároméhjimájuco.
Aamée dííbyeke icyáhjújtsoróné tsá pámehdívúré
bóhówáávétstótu paritséómú diityéké pihcyáávéjá
pañétú wáágóóiyóné apííchori. ⁴³ Imíllerómée ímí
Píivyéébema íjcyane. Áronáacáa éhniíñevu imíllémé
míamúnáamáyé ímí íjcyane.

Jetsóo uwáábó lléébotúmé díllómeí ímityúmedi

⁴⁴ Ájyúu Jetsóo kéévánécoba nééhií:

—Muurá oke cáhcujtsómé tsúuca cáhcujtsó
Llihíyoke okée wállóóbeke. ⁴⁵ Áhdure oke
ájtyumímé tsúuca ájtyumí dííbyeke. ⁴⁶ Muuráhjáa
peetédú nééne ímiá uwáábójuma o tsáá ííñujívú
teene cáhcujtsómé éhne múu cúúvétsii íjcyadu
ímityúné pañe íjcyájúcoótuki. ⁴⁷ Aane íñe o
úwaabóné illéébójúcooróné cáhcújtsótúmeke tsá
o nééityuró ímityúmé ditye íjcyane. Tsáháa o
tsáátu míamúnáadi o ícúbáhraki. Ópée o tsáá
diityéké o pájtyetésoki. ⁴⁸ Áronáa ihdyu muhdú
míamúnáa ícyahíjcyáné ímíbájchómeícyoooca íñe o
úwáábohíjcyáné íéhdíiválléne cáhcújtsótúmé tééné
dájúcotu néétsáméíhi. ⁴⁹ Aane íñe ámúhakyé
o néhíjcyanéhjí tsá táíjtsaméityuré o újcune o
néhíjcyatúne. Muurá ihdyu Llihíyó okée wálloobe

oke néhdújuco ámúhake o úwáábohíjcyáne. ⁵⁰ Aane ímiááné dííbyé uwááboju lléébome újcuú mújyú ìdsìjìvéjúcóóítyúne bóhi. Ehdú ámúhake ó nehíjcyá Llihíyó oke néhdújuco. Ehdúu neebe Jetsóo.

13

Ímamyémúj tuhááñē Jetsóo níjtyune

¹ Aanée teene pajtyeté wañéhjì lleevárijyucó ijcyánáa tsúuca waajácuube míamúnáama ííñújìri íicyahíjcyátsihdyu Cááni élleu ióómiíñe. Aabée mítyane múúhake iwájyune úújétsohíjcyá múúhadítyú ipyétsihvújuco.

² Áánáacáhjáa tsúuca Tsimóo hajchi Jóoda Ijcaríóóté ííbúwá pañévú Naavéné úcaavé díbye dííbyedívú méénútsóíñē íjtsaméima. ³ Aabée Jetsóo waajácú Cááni Píívyéébe élleu tsiíñe ióómiíñe. Téhdurée waajácuube dííbyeke díbye pícyoone páné avyéjuubéré díbye íjcyaki. ⁴ Aabée majchóri muha meíjcyánáa hállúeja íwajyámú ityácóríívéne ípáácyuméibávú íjpiínétú chíaavéhi. ⁵ Áánemáa lííyíhlló pañévú nújpacyo ipícyójpácyori múúháj tuhááñē íñjtyúne páácyuube eenée íjpiínétú ichiáávéhbari.

⁶ Aanée Tsimóo Péédoróké díbye níjtyúíyónáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdú íívane oke ú níjtyuú tájtyúhaacyu cáábyekérá uke o níjtyúíyóóbeke?

⁷ Áánélliihyée neébe:

—Tehdújuco. Árónáa tsá u wáájacutú íveekí ehdu o méénune. Aane ihdyu cáhawáá óvíi ú waajácúhi.

⁸ Áánélliihyée neebe Péédoro:

—Árónáa tsá oke u nįjtyútyuróne. Muurá ihdyu uke ó nįjtyúiyáhi.

Árónáacáa neebe dífbyeke:

—Muurá uke o nįjtyútuca tsá u įjcyáityuró táavyéjújepi.

⁹ Áánélliihyée idyé neebe Pééodoro:

—Ávyéjuubej, aanéjįiva tsá apááñéré tájtyúhaacyu u nįjtyúityúne. Téhdure oke nįjtyu táhníwáuma táhójtšicu.

¹⁰ Áánélliihyée Jetsóó nées dífbyeke:

—Muurá iávúhcútsihdyu įjchivyéme įjtyúhaacyúrėjucu nįjtyámeiñé įjpi íįñuvájúcoótúnélliihye. Ahdu muurá icyooca ímįhyero ámuúha. Árónáa tsá pámeére.

¹¹ Ehdúu neebe múúhadítyúhacáa tsaapi dífbyedívú méénútsoiñé iwáájácúnema.

¹² Ehdúu múúháj tuhááñé ińįjtyúne tsiñe iwajámuvu iúcaávéne ácúúveebe múúháj pñéńvú ípyée iácuúcunúhįjcyátsihvu. Áánemáa neebe múúhake:

—¿A ámuha méwaajácú įveekí ehdu ámúhake o méénune? ¹³ Muurá ámuha oke médillohįjcyá Uwáábóobemáyé Ávyéjuube o įjcyane. Aane diibyėjucu o įjcyáabeke ihdyu tehđújucu ámuha oke medillohįjcyáne. ¹⁴ Muurá ímiááné

Uwáábóobemáyé Ávyéjuube o įjcyároobe ámúháj tuhááñé ó nįjtyúhi. Aane ihdyu óvíi tehdu ámuha ménityúcatsihįjcyáhi. ¹⁵ Muurá ehdu ó meenú tehdu ámuha pamévakéré maávyejúúlleki. ¹⁶ Muurá ímiááné ámúhake o nées tsané avyėjúúbé únú múnáajpi tsá diibye íavyėjúúbé ehniñevu įjcyatúne.

Áhdure tsaate tsáápiikye tsiéllevu wálloobe tsá diityé ehnííñevu íjcyatúne. ¹⁷ Ehdu ámúhakyé o néhijcyáné ámuha mellééboñe tehdu meícyáhajchíí muurá íñé imíjyaú ámuha meíjcyaaíhi.

¹⁸ Áronáa tsá pámeere tehdu ámuha meíjcyáityúne. Muurá ó waajácú caatyé ímiááné tahñéjté íjcyane. Áronáa ihdyu tehjújuco tene pájtyeíñé tsúúcajátújucoo Píívyéébe íwaajácúháámitu íllu néhdújuco: “Dííbyema muhsti memáchohíjcyároobe óhdivu méénútsoóhi.” ¹⁹ Ehdu oke tene pájtyeíñé íhdétújuco ámúhakyé o úúballéné néhi tene pájtyéijyu ámuha oke mecáhcújtso ímiááné diibyéjuco o íjcyane. ²⁰ Aane ímiááné o nées íñe ámúhakyé o wállóomeke ímí iwáátsúcúpéjtsómedi íícuvémé idyé muurá ookéjuco íícuvéne, áhdure Llihíyó okée wállóobekéjuco ditye íícuvéne.

*Jetsóó úúballé dííbyedívú Jóóda méénútsoíñe
(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Rc 22.21-23)*

²¹ Ehdúu Jetsóó múúhakyé íñétsihdyu múhduúvúrá illíñémuúcunúmeíñe tsiíñe néehíí:

—Muurá ímiááné ámúhadítýú tsaapi óhdivu méénútsoóhi.

²² Aanée tsá muha mewáájácutú cáábyedítýú díbye nééneé. Áánéllihyée muha íllure mééjtéjcatsíhi. ²³ Téijyúu muha memájchónáa mítyane díbye oke ívámeíbyé dííbyé úníuri ó ácuúcunúhi. ²⁴ Áábekée oke Tsimóo Pééodoro nées o díllo dííbyeke ímichi cáábyedítýú ehdu díbye nééneé.

²⁵ Ahdújucoo dííbyeke áábánéwu o nééneé:

—Ávyéjuúbej, ¿aca caabyé ímichi úhdivu méénútsoóhi?

²⁶ Áánélliíhyée neébe:

—Pááaho o éeníyohóvú o ájcuúbe.

Ehdúu néébere iéeníyohóvú ajcú Tsimóó hajchi Jóoda Ijcarióóteke. ²⁷ Ájyúu tsúúca dííbyé pañévú Naavéné úcaavéné iwáájácúne Jetsóó née dííbyeke:

—Wa bo íícúí ñná u méénuíñé meénuj.

²⁸ Ehdúu dibye nééne tsá muha dííbyema majchorí mejcýámedítýú tsáápúbáre wáájácútu íveekí ehdu dibye dííbyeke nééneé. ²⁹ Tsaatée ijtsúcunú dsíídsí tehmeébé dibye íjcyánéllii ehdu dibye nééne wañéhjí wáábyuta tsíeméné dibye íáhdoki. Áhdurée ijtsúcunúmé ídáátsojtéké dibye dsíídsítu ájcúiyóné ehdu dibye nééneé.

³⁰ Aanée diibye Jóoda Jetsóó pááahóvú ájcune imájchóne múúhadítýú péjucóó tépejco.

Jetsóó tauíhbaju

³¹ Áábe déjuvúu Jetsóó nééhií:

—Ícyooca ihdyu Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe ó ávyéjúúteé Píívyéébé avyéjú iwáájácúmeíki.

³² Aane lléváhréjucó muhtsi maávyéjútsójcatsííñe Píívyéébema. ³³ Muurá ámúhake o pícyoíñúmé

oke ámuha menéhcorómé tsá maájtyúmíityú áátsíméjucó ámuha mejcýaróme. Aane ámuhá avyéjuktéké o néhdu tsá ámuha ícyooca mepééityú o péhullévu. ³⁴ Ahdícyane ámúhake ó tauíhbá muhdú ámúhake o wájyudu ámuha mewájyújcatsíki.

³⁵ Muurá ímiááné ámuha mewájyúcatsíhajchíí

téénetu pámeere míamúnaa waajácuú ímiááné tahñéjté ámuha meíjcyane.

Jetsóó úúballé Péédoro tóónúmeíñe

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Rc 22.31-34)

³⁶ Ehdúu Jetsóó néénéllii Tsimóo Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca kiávú ú peéhi?

Áánélliihyée neébe:

—Ícyooca tsáhái óóma u pééityúne. Árónáa bóónétúí oke ú úráávyeéhi.

³⁷ Áánélliihyée Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿Aca íveekí tsá ícyooca úúma o pééityúne? Muurá téhdure ó dsíjívéiyá diwájyuri.

³⁸ Áánélliihyée neébe:

—¿Aca ímiááné u néé tawájyuri u dsíjívéiyóne? Muurá ímiááneturé uke o néé ípyejco cáracái májtsívátúnáa oke u úráávyeróóné u tóónuíñé 3-íjyúva.

14

Jetsóoj tééveríyé Méécáánidívú meúújeténe

¹ Aane ihdyu íínerí maáábímeyeídíñe. Llihíyoma múhtsidívú mécátsípááve. ² Muurá dibye íjcyáhulle íjcyáné meíjcyáiyotsíhji. Muurá tene íjcyátuca idyé ó nééiyá tene íjcyatúne. Árónáa íjcyáne. Áánéllii o péé téhullévú ámúhá ihde o ímíbájchoki. ³ Aane o ímíbáavyetsódú ámuha tahñéjteke ó ujcúvaá tsatsíhyí meíjcyaki. ⁴ Muurá ámuha méwaajácú kiávú o pééíñe. Áhdure ámuha méwaajácú muhdú téhullévú ámuha meúújetéíñe.

⁵ Ehdúu múúhake Jetsóó néénéllii Tomáá nééhií:

—Ávyéjuúbej, tsá muha mewáájacutú kiávú u pééiñe. Téhdure tsá muha mewáájacutú muhdú téhullévú meúújetéiñe.

⁶ Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Oo muurá téhullévú úújeténe júúvadáú o néébedi ímiá uwááboju íjcyane cáhcujtsómé ujcú múijyú ìdsíjvéjúcúóóityúne bóhi. Aame tajtyéeveri úújeté Llihíyodívu. ⁷ Muurá ámuha oke mewáájacúhajchíí tsúúca téhdure méwaajácú Llihíyoke. Tsúúca muurá ámuha máájtyumí dííbyeke.

⁸ Áánélliihyée Perípé nééhií:

—Ávyéjuúbej, cána múúhake dájtyumítsó Díícyáánidívú muha tééneri meíjyacunújúcúótuki.

⁹ Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—¿Aca muhdú íhyajchótá ámúhama o íjcyáábeke tsá oke u wáájacúpityúne? Muurá oke ájtyumímé tsúúca ájtyumí Llihíyoke. Aanéjii ¿muhdú Llihíyodívú ámúhake o ájtyumítsóiyóné oke u nééhií? ¹⁰ ¿Aca tsá u cáhcújtsotú dííbyema tsáápihdyúré muhcsi meíjcyane? Muurá dííbyere tajtyéeveri ámúhake úwáábohíjcyáhi. Tsá ìná óhdityúré o újcune o méénuhíjcyatúne. ¹¹ Aane ihdyu mécahcújtsó tsáápihdyúré muhcsi Llihíyoma meíjcyane. Pane eene méénuráítyúronéhjí ámuha meíiténáa o méénuhíjcyánéúbatu bo oke mécahcújtsoj. ¹² Muurá ímiááné ámúhake o néé oke ímí cáhcujtsómé téhdure o méénuhíjcyádú méénuráítyúronéhjí méénuíñe. Muurá Llihíyodívú o úújetéébé téhullétú diityéké o píaabómé éhnííñevu

íjcyanéhjí méénuúhi. ¹³ Aane panévare ámuha díbyeke tamyémeri metáúmeímyeke ó piááboó téeneri díbyé ihsútú o bóhówájtsoki. ¹⁴ Ahdícyane panévare piáábó tamyémeri ámuha metáúmeíñetu ámúhake ó piááboóhi.

Jetsóo néé Píívyéébé Apííchó iwállooíñe

¹⁵ Aane óví ímiáané ámuha oke mewájyúhahjíí mélleebó muhdú ámuha meíjcyaiñe ámúhake o néhijcyáne. ¹⁶ Muurá Llihíyoke ó táuméí díbye ámuha éllevu iwállo Íapííchó ámúhake tene ipiáábohíjcyane panévaturé ímí ámuha meíjcyaki. Aane tsá ámúhadítú kiá íjcyáítúne. ¹⁷ Muurá teene ímiájítóvú meke waajácútsóhi. Aane tsá úcáávéítú íjéne úráávyehíjcyámé pañevú teene dítye wáajácútnéllíhíe. Áanetu ihdyu ámuha tsúuca méwaajácú ámúhama tene íjcyánéllíhíe. Aane ámúhá pañevú úcááveéhi.

¹⁸ Ahdícyane tsá ámúhake o íhvéjtsóityúne. Muurá tsiíñe ámuha éllevu ó tsaáhi. ¹⁹ Aabe lléváhréjucu íjñtu o péébeke tsáhájucu múha oke ájtyúmiítúne. Áronáa ihdyu ámuha oke máájtyúmií o bóhíhdu ámuha mebóhííñéllíhíe. ²⁰ Aane cáhawáá óví ámuha méwaajácú muhdú Llihíyoma muhcsi meíjcyane, téhdure muhdú ámúhama tsame meíjcyane. ²¹ Aane ihdyu óví oke wájyume lleebó muhdú díityéké o néhijcyáne. Áaneri úújétsoímyé ímiáané oke iwájyune. Áamedívú o wáajácútsámeímyeke muhcsi Llihíyoma méwájyúúhi.

22 Ehdúu Jetsóó néénéllii tsijpi Jóóda Ijcarióóté ijcyátuube néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca íveekí múúhadívuré ú waajácútsáméíí tsíjtyedívú wáájácútsámeítyuúbe?

23 Áánélliihyée neébe:

—Muurá oke wájurye o nééne lléébómedívuré ó waajácútsáméííhi. Áámeke Llihíyó iwájurye diityé pañévu Íapííchó pícyoó téénej tééveri ímí tsaméhjí diityémá muha menáhbévájcatsíki. 24 Muurá o nééne lléébotúmé tsá oke wájuryúne. Ehdu íñe ámúhake o nehíjcyáné tsá táíjtsaméí ijcyatúne. Muurá ihdyu okée wálloobe Llihíyóré ehdu ámúhake nehíjcyáhi.

25 Aane íñe ámúhake ó nehíjcyá ámúhama o ijcyáné hajchóta. 26 Árónáa bóónétu Llihíyó Íapííchó ámúha éllevu wálloonéréjuco ámúhake píááboíñé panévatúre. Aane ámúhake tükévétsoó muhdú ámuha meíjcyaiñé ámúhake o úwáábohíjcyánetu. Téhdure tsíñehjívú ámúhake waajácútsóiñe.

27 Aane ámúhake o pícyoiñúmé tadyéjuvu ehdícyároné pañe ímíñeúvú meíjcyaco íínerí íjtsámeítyúme. Árónáa tsá ámúhake o néétu míamúnaa ímíjyútsócatsíhijcyádú nééné íjtsaméima ámúhake o pícyoiñuíñe. 28 Aane muurá ámúhake ó nehíjcyá lléváhréjuco ámúhadítyú o péébe idyé tsiíñe ámúha éllevu o tsááiñe. Aane ímiáané ámuha oke mewájuryúhajchíí meímíjyúúveé Llihíyó táehnííñevu íhtsútuube ijcyáábe éllevu o péeneri. 29 Aane ámúhake ó úúballé íhdéjuco néhi tehdu

tene pájtyéijyu ámuha mecáhcújtso ímiááné o néhijcyáne.

³⁰ Aane íñe nihñéréjuco ámúhama o íhjuváne. Tsúúca muurá íñújí avyéjuube átéréepiyé íjcyároobe tawaábyú tsáábe píhíjucóohíí.

³¹ Áábedívú ihdyu ó íhvéjtsáméíí Llihíyó ímillédújuco pámeere míamúnaa iwáájacu ímiááné dííbyeke o wájyúnéllíi díbye oke néhdújuco o íjcyañe.

Ahdícyané ílluréjuco metsu mepéekíí. Ehdúu neebe múúhake Jetsóo.

15

Jetsóo néé óóvahédú íñééneé

¹ Aabée tsiíñe múúhake úwááboobe néehíí:

—Oo muurá óóvahédu. Áánetu Llihíyó tééhé tehmeébédu. ² Aabe dówacárohíjcyá tahñéjté íjcyájucóórómedítýú táuwaáboju bóhówaúcunútúmeke éhne múúne teehe óóváhetu néévahíjcyátúwajcájí téené tehmeébé wáágóohíjcyádu. Áánetu ihdyu ímiáánéjuco tahñéjté íjcyámedítýú táuwaábó bóhówaúcunúmeke píááboobe éhnííñevu ímí ditye teene iúráávyeki.

³ Muurá tsúúca ámúhake o úwáábohíjcyáne téeveri ámuha méímíbaavyéhi. ⁴ Ahdícyané óóma ámuha meíjcyame óhdityu médówáávedíñe. Muurá úméhetu téwajca víúúvewájca tsá néévájucóotúne. Ahdu muurá óhdityu ámuha medówáávéhajchíí tsá ímiá uwááboju ámúhadítýú bóhówaúcunújucóóityúne.

5 Aane óóvahédú oó. Áánetu ámuha tééhéwajcánédu. Aame óhdityu ámuha medówáávétúhajchíí ímiá uwááboju ámúhadítú bóhówaúcúnuúhi. Áánetu óhdityu ámuha medówáávéhajchíí tsá Píívyéébe ímillédú ámuha meíjcyáityúne. 6 Aame ílluréjuco ámuha mewágóóóveíñé éhne múúne teene óóváhetu néévahíjcyátúwajcájí mewáhdáhinúné mecóvajtsódu.

7 Muurá tahñéjté ámuha meíjcyame óhdityu dówáávetúmeré ímí táuwááboju meíjtsúcunúhajchíí tehjújuco ámuha meíjcyaiñe. Aame ámuha piáábó metáúmeíñevu ámúhake ó ájcuúhi. 8 Muurá ímiá uwááboju ámúhadítú bóhówaúcunúhajchíí ímiááné Llihíyoke ámuha máávyéjútsoóhi. Aame ámuha méjicyaá ímiááné táuráávye múnaa. 9 Muurá ámúhake mítyane ó wajyú Llihíyó oke wájyudu. Áánéllii oke méihvéjtsodíñe. 10 Muurá tátyaúhbajúúné ámuha melléébóne tehdu meícyáhajchíí ámúhake ó piááboó íñe Llihíyó taúhbajúúné o lléébónéllii oke díbye piáábohíjcyádu.

11 Ehdu íñe ámúhake ó nehíjcyá tsaméhjí tééneri meímíjyúúveki. 12 Áánéllii ámúhake ó nehíjcyá ámúhake o wájyudu ámuha mewájyújcatsíki. 13 Muurá o dsíjíveneri ámúhake ó úújétsoó mítyane ámúhake o wájyune. Tsáhájjuco muurá tsiíñe muhdú éhnííñevu mewájyune meúújétsóityuróne. 14 Aane íñe ámúhake o nehíjcyáné ámuha melléébóne tehdu meícyáhajchíí ímiááné táñahbévajte ámuha méjicyáhi. 15 Áámeke

tsá ámuhákye o díllotú táwákinyéi múnáadi. Muurá tsané avyējuúbé wákinyéi múnaa tsá wáájacutú muhdú íavyējuube íjtsámeíñe. Áánéllii ihdyu ámuhákye o néé táñahbévajte ámuha meíjcyane íñe páneere muhdú oke Llihíyó úwáábohíjcyané ámuhákye o úúbállehíjcyanéllíihye. ¹⁶ Tsáháa oke ámuha menéhcoobe íñe ámuháma o íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu oore ámuhákye ó ujcú tahñéjté ámuha meíjcyámedítýú ímiá uwááboju ibóhówaúcunú múijyú níjkéváityúne. Aame ámuha Llihíyoke tamyémeri panévá píáábó metáúmeícyooa ámuhákye píáábóíbye. ¹⁷ Áánéllii ámuhákye o néé ámuha mewáýjycatsíki.

Jetsóoke cáhcújtsotúme dííbyeéjteke tsárilléne

¹⁸ Aane ámuha oke mecáhcújtsóné hallútú tsaate ámuhákye tsárílléhajchíí múu ítsaavé okée itsáríllédújuco dítye ámuhákye tsárilléne. ¹⁹ Muurá dítye íjcyadu ámuha meíjcyaca ámuhákye wáýjúiyóme. Árónáacáa diityédítýú ámuhákye o újcúnéllii ámuhákye tsarílleímyé diityédú ámuha menéjúcóótúnéllíihye. ²⁰ Aane cáhawáá méjtsúcunu éhnée tsané avyējuúbé wákinyéi múnáajpi íavyējuúbé éhnííñevu íjcyáityuróné ámuhákye o nééneé. Aane muurá oke ícúbahradúré ámuhádi ícúbáhraímye. Muurá táuwaábó illééboca idyé ámuha meúwaabóné lléébóiyóme. ²¹ Ehdu páhduvaré ámuhákye dárííveímyé tahñéjté ámuha meíjcyané hallútú okée wáalloobe Píívyéébeke iwáájacútúnéllíihye.

²² Muuráhjáa diityé uwáábovu o tsáátuca tsá oke dítye tsárílléítyuróne. Aacáa tsá diityé

hallúrí ímityúné íjcyáítyuróne. Áronáa ícyooca diityé hallúrí teene íveekí oke cáhcújtsotúmé illure oke tsárillehíjcyánéllíhye. ²³ Tsá idyé apáábyekéré oóke, muurá Llihíyomájucó múhtsikye ditye tsáriléné. ²⁴ Muurá diityéj pñnévú méénúráítyúronéhjí o méénuhíjcyátuca tsá diityé hallúrí ñná íjcyáítyuróne. Áronáa ténehji múubará méénúítyuróné o méénuhíjcyáné ájtyumíjúcoorómé ġíveekí illure múhtsikye tsárillehíjcyá Llihíyoma? ²⁵ Áronáa ihdyu tehdújuco oke ditye tsáriléné dííbyé waajácúháámitu illu tene néhdújuco: “Íné ímityú o méénútúróóbeke oke tsáriléme.”

²⁶ Árone ihdyu óví Píívyéébé Apííchó ámuha éllevu o wáloonéréjuco ámúhake túkévejtsóné táuwáábó ámuha meméénuki. ²⁷ Ahdícyane óví ámuha teene méméénuhíjcyá íñée táwákimyéí o tújkénútsihdyu óómaye ámuha meícyahíjcyádú íjcyame.

16

¹ Ehdu íñe ámúhake ó nehíjcyá ámuha meíjcyátsíívyéne oke meíhvéjtsótuki. ² Muurá ámúhake waagóoímyé pihcyáávejááné pañétu. Áhdure tsaatéké ámúhadítyú idsíjívétsone íjtsúcunúimye tehdújuco Píívyéébe ímillédú imyéénune. ³ Ehdu muurá dáríívemeíimye Llihíyoma múhtsikye iwáájácútúnéllíhye. ⁴ Aane íñe ámúhake ó úúballé néhi tene pájtyéijyu ámuha meítsááveki. Tsáháa éíjyu ámúhake teene o úúbálletú ámuhamáyéikyé o íjcyánéllíhye.

Píívyéébé Apííchó meke píaabóne

⁵ Aabe ícyooca tsúúca ámúhadítú o péjúcoó okée wállóobe élleu. Áronáa tsá tsáápíuba ámúhadítú oke díllotú kiávú o pééíñe. ⁶ ¿Muhdú ámuha kehóvéméhjíúvú ámúhake o úúbállénéllííhye? ⁷ Áronáa ihdyu tehdújuco ámúhadítú o pééíñe. Muurá o péétuca tsá Píívyéébé Apííchó ámúha élleu tsááíturó ámúhake ipíááboki. Áanéllíi ó peé ámúha élleu teene o wálloóki. ⁸ Muurá téenej téeveri míamúnaa waajácuú ímityúmé íjcyane. Téhdure waajácuímyé ímiájító cáhcujtsómé ímíjpyetéíñe. Téhdure waajácuímyé teene cáhcújtsótúmema Llihíyó muhdú ditye ícyahíjcyané ímíbájchoíñe. ⁹ Muurá ímityúmé tsá oke cáhcújtsotúne. Aame wágóóveé téené déjúcotu. ¹⁰ Aame idyé waajácuú Llihíyo élleu o péénetu ímiáané apááñéré táuwááboju icyáhíjtsóneri míamúnaa dííbyedívú úújetéiyóne. Aabe ámúhadítú o péébeke tsáhájucó oke ámuha maájtyúmíityúne. ¹¹ Téhdure waajácuímyé Píívyéébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyané díityémá ímíbájchójyú dííbyeke cáhcujtsómé pájtyetéíñe tsúúca ííńújí avyéjuube Naavéneke o táhjánéllííhye.

¹² Aane íjcyaróné mítyane ámúhake o nééiyóne. Áronáa tsá ámuha mewáájácúíturóne. ¹³ Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchó ímiáané ámúha élleu itsáácooca ámúhake waajácútsoó keená ímiáané íjcyanévu. Tsá íhdityuré íújcune tene ámúhake úwáábóityúne. Muurá ihdyu Píívyéébere nééne ámúhadívú bóhówájtsóíñe panévare muhdú

pájtyeíñe. ¹⁴ Aane táuwáábojúvú ámúhake iwáájácútsónej tééveri oke ávyéjútsoóhi. ¹⁵ Muurá Llihíyóroero oó. Áánéllii ó nehíjcyá tahñévéuré dííbyé Apííchó ámúhake wáájácútsoíñe.

Kímóóve ímíjyuuvu níjkeváne

¹⁶ Aabe muurá lléváhréjuco ámúhadítýú o péébeke tsáhájuco oke ámuha maájtyúmíityúne. Áronáa idyé llévá ámuha oke tsiíñe máájtyúmíí Llihíyo éllevu o pééíñe ihde.

¹⁷ Ehdúu Jetsóó néénéllii múúhadítýú tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca íhya muhdú íñééiyóné ehdu meke neébe?

¹⁸ Tétsii tsá mewáájácútyúne.

¹⁹ Aanée dííbyeke muha medíllóiyóné iwáájácúne neebe múúhake:

—Éhnené ámúhake ‘lléváhréjuco ámúhadítýú o pééíñe, áronáa idyé llévá ámuha oke máájtyúmíí’ o nééne muurá ámuha médíllójcatsíhi. ²⁰ Muurá ímiááné ámúhake o néé ávyétá ihnáhó ámuha oke mekímóóveíñe. Áané tujkéveri muurá oke cáhcújtsotúmé íllure ímíjyúúveéhi. Áronáa ihdyu ámuha mekímoovéné ámúhama níjkeváá ímíjyuuvúréjuco. ²¹ Muurá walle itsíímávájyju avyerí ícúbáhrámeíhi. Áronáa tsíímene tsúúca íjchívyéné boone tsáhájuco dille ávyevéjúcootyúne. Ílluréjuco dille ímíjyuuvéné tsííméneke iújcúneri.

²² Ahdu muurá ámúhadítýú o pééneri ámuha mekímóóveéhi. Áronáa llévá ámuha oke máájtyúmíneri meímíjyuuvéné tsá múha muhdú méénúityúne.

23 Aane téijyu piáábó tsáhájucó oke ámuha metáúmeítyúne. Llihíyokéréjucó ámuha tamyémeri metáúmeíñe ámúhakey dibye ipiááboki. 24 Aane muurá tsáhái ámuha metáúmeítyúne. Cáhawáá métáuméí ámúhakey dibye piáábóneri ámuha meímíjyúúveki.

Jetsocríjtó íji imítyú tsúúca táhpane

25 Áhdurée idyé tsiíñe neebe múúhakey:

—Muurá ámúhakey ó úúbállehíjcyá tsíeménéhjij tééveri. Aane cáhawáá ícyooca ímíñeúvú Llihíyodítyú ámúhakey o úúbálleki. 26 Dííbyekéréjucó ihdyu ámuha metáúmeíñe piáábó tamyémeri. Tsáhájucó ámúhama o táúmeítyúne. 27 Muurá mítyane ámúhakey wájyuube oke iwájyudu dííbyedítyúu o tsááne ámuha mecáhcuíjtsóne téhdure oke mewájyúnéllíihye. 28 Muuráhjáa dííbyedítyú ííñujívú o tsáábe éllevu tsúúca ó oomíjyúcoóhi.

29 Ehdúu Jetsóó néénéllii muha menée dííbyeke:

—Ícyooca ihdyu botsíi ímíñeúvú múúhakey ú úúballéhi. Tsáhájucó tsíeménéhjij tééveri múúhakey u úúbálletúne. 30 Aane muha méwaajácú ímiááné páneere u wáájácúúbeke tsá múha uke úwáábóityuróne. Áánéllii muha mecáhcuíjtsó ímiáánéjucóhjáa Píívyéébedítyú u tsááneé.

31 Áánélliihyée neebe múúhakey:

—¿A ícyooca botsíi ámuha mecáhcuíjtsóhi? 32 Áronáa tsúúca óhdityu ámuha metsújááveéhi. Ááné boone ooréjucó o cóevaíñe. Áronáa tsá oore o íjcyatúne. Muurá Llihíyoma ó ijcyáhi. 33 Ehdu íñe ámúhakey ó nehíjcyá óhdivu ámuha mecátsípáávéne

íínerí maáábímyeítyuki. Ihdyúhde tehdujuco ííñújiri ámuha meícúbáhrámeííne. Árónehjívú métáhjátsámeííne. Muurá tsúuca tééjé imítyú ámúhama ó tahjáhi.

17

Jetsóó imamyémú hallúvú piáábó táúmeííne

¹ Ehdúu íñétsihdyu Jetsóó cáámevu icyárúúvéne néehíí:

—Ayúju Táácáániíj, wa icyooca oke Dááchikye dávyejútsó dííhtsútú óhdityu ibóhówaúcunúki.

² Muuráhjáa oke ú picyóó páme avyéjuubéré o íjcyaaabe múhdúmekéhjáa u újcúmeke o ájcu múijyú ditye dsíjívéjúcúóóítyúne bóhíívu. ³ Aane muurá apáábyéré ímiá Piivyéébé u íjcyáábema oke Dááchikye íínee ííñujívú u wállóóbeke wáájacúmé újcuú téene bóhi.

⁴ Aabe ííne uke íjítu ó bóhówátsohíjcyá dííhtsútú okée u níwaavéné o méénuneri. Aane tsúuca ó níjkéváhi. ⁵ Ahdícyane ihdyu, uu Táácááni, óvíi oke ú ávyéjujtsó meíjcyá éhnée ííñujíi íjcyatúnáa meícyahíjcyádu.

⁶ Muurá ííñújiri íjcyámedítyú tahñéjté íjcyáímyeke u újcúmeke tsúuca úhdivu ó waajácútsóhi. Muuráhjáa tsúúcajátújuco dihñéjté íjcyame ííne díuwááboju o úwaabóné tsúuca cáhcujtsóhi.

⁷ Aame tsúuca waajácú páneere o méénuhíjcyané úhdityuré tsááneé. ⁸ Muurá okée u níwaavéné o úwáábohíjcyané imílléme. Aame cáhcujtsó ímiáánée oke u wállóónéllii o tsááneé.

9 Ahdícyane uke ó táúmeí piáábó dihñéjtéjuco íjcyame táhójtsiri íjcyámé hallúvu. Áánetu uke cáhcújtsótúmé hallúvú tsá o táúmeítyúne. 10 Muurá pámeere tahñéjté íjcyame téhdure dihñéjté íjcyámedítyú táavyéjú bóhówaúcunúhi.

11 Áámedítyú tsúúca ó peé diéllevu. Áámeke ihdyu, Táácááni ímiáábé u íjcyabe, tehme díhhtsúturi táhójtsiri íjcyame ímí tsaméhjí tsajjítóré íjtsámeí íñe meíjcyadu. 12 Muurá íññújiri diityémá o íjcyabe dítsíjpari diityéké ó téhmehíjcyáhi. Aame íjcyá pámeére. Árónáa tsáápiye diityédítyú wágoóové tsúúcajátújucóo díwaajácúháámitu tene néhdújuco.

13 Áámeke ihdyu íññújiri diityémá o íjcyané hajchótá ó úwáábohíjcyá ditye ímíjyu íñe o ímíjyúdu. Aabe tsúúca diityédítyú ó oomíjyúcoó diéllevu. 14 Muurá díuwaáboju diityéké o úwáábómeke íjienéré úraavyémé tsaríllé téénéejpi o íjcyátúúbeke ditye úráávyénéllíhye. 15 Árónáa tsá uke o néétu diityéké diityédítyú u íñétsoki. Íllure uke o néé Naavéné diityéké mújtátsóíyónetu u téhmeki. 16 Tsá muurá íññújíeneri o íícúvetú téénéejpi o íjcyátúnéllíhye. Áhdure tsáhájucó ditye téeneri íícúvetú tsúúca oke iúráávyénéllíhye. 17 Áámeke ihdyu díuwaábójuj tééveri éhnííñevu dímibájchó tsaímíyé uke ditye iúráávyeki. 18 Muurá ó wálloó diityéké uwaábovu íjienéré úráávyémé pañévú íñe diityé pañévú oke u wállohdu. 19 Muuráhjáa diityéké ó ímíbáavyetsó ímiájjító icyánejcúvú ávyeta diityédí o íjyácunúnéllíhye.

²⁰ Aane tsá uke piáábó o táúmeityú apáámyéré óóma ijcyámé hallúvu. Téhdure ó táúmei ditye táuwaáboju úwaabóné lléébome oke cáhcújtsóímyé hallúvu. ²¹⁻²³ Aame diityémá íñe meijcyadu tsame ijcyame iwáájácu oke u wájjyudu diityéké téhdure u wájjyune. Áámema ímí menáhbévájcatsí téénetu íjí icyánéjcu úraavyémé icyáhçújtsó ímiáánée oke u wálloóne. Muurá oke u bóhówátsohíjcyádúré idyé diityéké ó bóhówátsohíjcyá ditye ímí tsame ijcyá meijcyadu.

²⁴ Ahdícyane, Lli, uke ó táúmei dihñéjté táhójtsiri ijcyame óóma táavyéjuri ijcyaki. Muuráhjáa úñujíi u ípívýjtsótúné ihdéjuco oke u ávyéjútsohíjcyáné oke u wájjúnélliíhye. ²⁵ Aabe Táácáani ímiáábé u ijcyabeke muurá íjí icyánéjcu úraavyémé tsá uke wáájácútu íñe uke o wáájácúdu. Áánetu ihdyu íjtye tsúuca ímí uke waajácú okée u wálloóbeke icyáhçújtsónélliíhye. ²⁶ Áámeke tsúuca ó waajácútsó úhdivu. Áánetúréi diityéké éhniíñevu o wáájácútsóíñé pámeere pahúllevávú mewájjýjcatsíki.

18

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Rc 22.47-53)

¹ Ehdúu Jetsóo Cááníma ihjyúvátsihdyu muha dííbyema mépajtyé ‘Tsedoróo’ némeíñé téhiwánijke tsíñejcúvu. Ánejcúrii oríívo bájú ijcyáné lliiñévú muha méúújetéhi. ² Átsíípye Jóóda Jetsóodívú méénútsóiibye waajácú paíjjyuváree tétsihvu muha dííbyema méúújetéhíjcyánélliíhye. ³ Átsihvúu

tsívaabe tsodáhómuma duurúvájá tehméjteke llúúvájte avyéjújtemáhjáa paritseómú wállóómeke. Áámée ímyéenujcatsiháñema, ipyééteháñema, tsááhií. ⁴ Aanée Jetsóó iwáájácúne diityé éllevu ipyééne née diityéke:

—¿Muucá ámuha ménehcóhi?

⁵ Áánélliihyée néeme dííbyeke:

—Muha Natsarée múnáájpi Jetsóoke ménehcóhi.

Áánélliihyée neébe:

—Oo muurá dííbye. Téjyúu diityé pañe diibye Jóoda dííbyedívú méénútsóííbye. ⁶ Aanée ehdu Jetsóó diityéké néénetu idyéjuéhnejcúvú óómiyómé áákityéhi. ⁷ Áámekée tsiíñe neébe:

—¿ímiáané muucá ámuha ménehcóhi?

Áánélliihyée néemeé:

—Éje, Jetsóoke muha ménehcó Natsarée múnáájpiíkye.

⁸ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Tsúúcajáne muurá ámúhakye ó née diibye o íjcyane. Aane ihdyu ámuha oke meméénúhajchíí médómájcodí íjtyékeé.

⁹ Ehdúu pajtyéné dííbyerée íllu néhdújuco: “Úpée, Lli, u újcume táhójtširi íjcyámedítyú tsá tsáápiíuba wágóóóvetúne.” ¹⁰ Áánáacáa Tsimóo Pééodoro íñiñtsúwá iwávitsuúcúne wállórihjícu llúúvájte avyéjúúbé únú múnáájpi ‘Máácoó’ némeííbyé núúmiho ímiánéjcuého. ¹¹ Árónáacáa Jetsóó née dííbyeke:

—Íveekíami ehdu ú meénuj. Pícyo díníitsúwa. ¿Aca tsá u wáájacutú Llihíyóo néhdújuco o ícúbáhrámeííñe?

*Llúúvájte avyéjuúbe éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene
(Mt 26.57-58; Mc 14.53-54; Rc 22.54)*

¹² Aamée diitye tsodáhómuu, íavyéjuúbee, duurúvájá tehmejtee, íjcyame tsúúca Jetsóoke iékéévéebeke dohjinúhi. ¹³ Áánemáa tsajtyémé dííbyeke Caipáa baabe Anáa jávu. Téijyúu tééné pijcyábari diibye Caipáa páñétúejpi llúúvájte avyéjuúbe. ¹⁴ Diibyée muurá diityéké nehíjcyá pámeere óúúvéiyóné íhdétú tehdujuco tsaapi dsíjiveíñe.

*Jetsóoke úuráavyeróné Péédoro tóónune
(Mt 26.69-70; Mc 14.66-68; Rc 22.55-57)*

¹⁵ Aanée Jetsóoke ditye tsájtyéébeke o uráavyéébema idyé Tsimóo Péédoro péé óoma páñétúejpi llúúvájte avyéjuube oke wájacú néébema. Áánélliihyée oke pajtyétsoobe ihjyá llahájtsí míhllémeíñetu páñevu Jetsóoma o úcááveki. ¹⁶ Áánétúu diibye Péédoro coevá llééhowávúré áachí éhnejcúvu. Áánélliihyée ó ihjyúvá llééhówá tehmellemá díbye téhdure iúcááveki. Áánélliihyée botsi pajtyétsolle díbyeke. ¹⁷ Aallée néé díbyeke:

—¿Aca tsá Jetsóo mamýmúejpi u íjcyatúne?

Áánélliihyée neébe:

—Tsáhaá, tsíjpiiye oó.

¹⁸ Téijyúu tsuucówu tene néénéllii llúúvájte avyéjuúbé únú múnáama tehmejte

icyújuwááñúwatu pihmíme életu idyé pihmibe Péédoro.

Llúúvájte avyéjuube Jetsóoke díllone

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Rc 22.66-71)

19 Áanáacáa llúúvájte avyéjuube Anáa dilló Jetsóoke ñná dibye úwáábohíjcyáne. Áhdurée díllóobe ímamyémú ñná méénuhíjcyáne.

20 Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Muurá duurúvájá pañévú téhdure pihcyáávejáané pañévú míamúnááj pñnévú ó úwáábohíjcyáhi. Tsá muurá mújyú téévéneévú o íhjúvahíjcyatúne. 21 Aanéjii muhdú oke ú dillóhi. Cáhawáa dillo táuwááboju lléébúacunúhíjcyámeke ditye uke ñnéé ñná o úwáábohíjcyáne. Muurá íchihyí íjcyámé tsaate teene lléébúacunúhíjcyáme.

22 Áánélliihyée duurúvájá tehmeébé néé dííbyeke:

—¿íveekí ehdu ú áñujcú llúúvájte avyéjúúbeke? Ehdúu néébere wábáajcaró dííbyeke.

23 Áánélliihyée Jetsóo néehí:

—¿Aca ó allíhi? Cána oke diñej. Muurá ímiáané o néehí. Aanéjii ¿íveekí oke ú wábáajcóhi?

24 Átsihdyúu Jetsóoke diibye Anáa wallóo dóhjúuri páñtúejpi llúúvájte avyéjuube Caipáa éllévúréjuco.

Tsiiñe Péédoro tóónúmeíñe

(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Rc 22.58-62)

25 Áanáacáa tétsihíyéi Péédoro pihmírí diityéj pñine íjcyáábeke néémeé:

—¿Aca tsá áadí mamyé múejpi u íjcyatúne?

Áánélliihyée ityóónúne neébe:

—Tsáhaá, tsíjpiiye oó.

26 Áánélliihyée llúúvájte avyéjúúbé únú múnáadítyú díbyée íñúúmiho wáhdahíróóbé jééeebe nééhií:

—Ááneráhjané diityémá orívó bájú lliñe u íjcyáábeke ó ájtyumíhi.

27 Árónáacáa tsiiñe íllure tóónuúbe. Áánáacáa tsúúca cáraca májtsiváhi.

Pirááto éllevu Jetsóoke dítye tsájtyene

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Rc 23.1-5)

28 Aanée tétsihdyu Caipáa jatu tsajtyémé Jetsóoke téené iñúújí avyéjuube Pirááto jávu. Áánáacáa tsúúca métsítsiivéhi. Áijyúu dííbyeke tsájtyeme tsá úcáávetú tééj pañévú tééneríváa ímityújtsámeímyé teene wañéhji májchó imájchójúcóityúrónéllíihye.

29 Áánélliihyée Piráátó diityé éllevu íjchívyéne néé diityéke:

—¿Aca iiná ímityúné áánu méénune ámuha méúúballé dííbyé hallúvu?

30 Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Muurá díbye ímityuube íjcyátuca tsá muha metsíváityuró díéllevu.

31 Áánélliihyée neébe:

—Ané wa ihdyu metsájtyéébeke meméénú muhdú ámuha jodíómú taúhbaju néhduú.

Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Árónáa tsá muha metáúhbáityuró tsaaté dsíjívétsovu.

32 Ehdúu pajtyéné dííbyerée Jetsóo muhdú idsíjiveíñe néhdújuco. 33 Áábekée Piráátó ihjyá pañévú ipíúváábeke nééhií:

—¿A uu jodíómú avyéjuúbe?

³⁴ Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—¿A uure ehdu oke u nééhií, mityá tsaate uke néhijcyánéré oke u néé?

³⁵ Áánélliihyée Piráátó nééhií:

—Tsá muurá jodíómuube o íjcyatúne. Muurá ihdyu dimúnaaré llúúvájte avyéjútémá ¿íiné hallútútá uke tsiva taéllévuj? ¿ínetáhjáa ímityúné ú meénuj?

³⁶ Áánélliihyée neébe:

—Tsá ííñújíene táavyéjú íjcyatúne. Muurá ííñújí avyéjúejpi o íjcyaca támamyémú táhallútú méénúiyá oke ditye iékéévétuki.

³⁷ Áánélliihyée Piráátó néé dííbyeke:

—¿Áánélliihyéhaca ihdyu diibyéjuco uu ávyéjuúbe?

Áánélliihyée neébe:

—Éée, diibyéjuco oo ímiáájuvúu míamúnáake o wáájácútso ííñújívú o tsíímávámeíbye. Aane ímilléméjuco táuwaáboju illéébóne cáhcujtsóne.

³⁸ Áánélliihyée Piráátó nééhií:

—¿Aca íná teene ímiááju?

Ehdúu dííbyeke íñéene ihjyá pañétú íjchívyéne neebe dííbyeke tsívámeke:

—Áánerá tsá dibye ímítyuube íjcyatúne.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñe

(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Rc 23.13-25)

³⁹ Muurá ámuha pajyuva pajtyété wañéhjí pañe cúvéhóojari íjcyámedítýú tsáápí hallúvú méihjyúváábeke ó ichívyétsohíjcyáhi. Aane ¿íhya

ámuha méimíllé diibye ámuhá avyéjúúbeke o ácádsíjcaáyóné téijyu?

⁴⁰ Ehdúu Piráátó néérónáa páméhcobaré néehíi:

—¡Tsáhaá, tsá dííbyeke u ácádsíjcaáyóityúne!
¡Barabáakéré u íjchívyetsóné muha méimílléhi!

Ácoocáa diibye Barabáa ávyetá imítyuube íjcyabe cúvéhóójari téijyu.

19

¹ Aanée ehdu ditye néenélii awáa Piráátó ílluréjuco Jetsóodívú táuhbané ítsodáhómuke ditye dííbyeke iwátsíhcyuki. ² Aamée ánetóónetu cháhiwa imyéenuwávú ávohjácó dííbyeke. Áánemáa dííbyeke uácómé wájamu duujínuúdú nééjácobávu. ³ Áánemáa dííbyé úniúvú íjcyáne íllu wáñécohíjcyáme:

—¡Ñóóooj, maímijyu áanu jodíómú avyéjuúbej!

Ehdúu iwáñéjcone néémere wabáacohíjcyá dííbyeke.

⁴ Aanée tsiíñe Piráátó dííbyekée tsájtyéme éllevu ipyééne néehíi:

—Cáhawáá íllevu dííbyeke o íjchívyétso ámuha mewáájácu ímiáané dibye imítyuube íjcyatúne.

⁵ Ehdúu íñéene Jetsóoke dibye píúvaabe úújeté diityé úmiwávú ánetóóné chahíwavu ditye ávohjácónema. Téhdurée wájamu duujínuúdú nééjavu ditye úácójama dííbye. Áábedítýúu neebe Piráátó diityéke:

—Éje, áanu muuráhaja.

⁶ Áábekée llúúvájte avyéjutéma duurúvájá tehmeté íájtyúmíne kéévánécoba néehíi:

—¡Áányedívú wátyétyehcútsó páwachékevu!
¡Tsáma wátyétyéhcsótsoco!

Áánélliihyée neebe Piráátó diityéke:

—Wa ihdyu metsájtyéébeke ámuháyé
mévátyetyéhcu. Tsá muurá ímítyuube dibye
íjcyatúne.

⁷ Áánélliihyée néeme dííbyeke:

—Árónáa ihdyu múúhá taúhbaju néhdújuco
dibye dsíjiveíñé íveekí Píívyéébé Hájchidi dibye
díllómeíhíjcyané déjúcotu.

⁸ Ehdúu ditye néeneri Piráátó mítyane íllityéhi.

⁹ Áánemáa tsiíñe ihjyá pañévú itsájtyéébeke neebe:

—¿Aca kíá múnáajpí uú? Aanée tsá dibye
áñjúcutúne. ¹⁰ Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—¿Aca íveekí tsá oke u áñjúcutúne? ¿Aca tsá
u wáájacutú o nééjuri páwachékevu uke ditye
wátyétyehcúiyóne? Téhdure ¿a tsá u wáájacutú uke
téénetu o pájtyetétsóiyóne?

¹¹ Áánélliihyée neebe Jetsóo:

—Ávyeta muurá tsá muhdú oke u méénúityuró
Píívyéébe ímíllétuca. Muurá íñe diéllevu oke tsívame
díehníñevu ímityúné meenúhi.

¹² Ehdúu Jetsóo néénéllii Piráátó imíllerá dííbyeke
iácádsíjcaáyóne. Árónáacáa néeme kéévánécoba
dííbyeke:

—Muurá áadikye u ácádsíjcaáyóhajchíí tsá
pañétúejpi avyéjuube Tséétsáma ímí u íjcyáityúne.
Muurá iiye ávyéjúúbedi díllómeímyé íllure
ehdíívallé dííbyeke.

13 Ehdúu ditye néénéllii ihjyá pañétú ijchívyétsoobe Jetsóoke. Áánemáa ácuúveebe íavyéjú ijyáwá néwayúúnetu níjcyómeíñé hallúvu. Tétsíi mémée heeberéomú ihjyúrí Gabááta.

14 Téijyúu cójijpíine péjcore teene pajtyété wañéhjí lléeváíñáaaca. Áijyúu Piráátó néé diityéke:

—¡Aabye ámuhá avyéjuúbe!

15 Áronáacáa kéévánécoba néémeé:

—¡Wa ihdyu dííbyedívú wátyétyehcútsó páwachékevu díbye ídsíjíveki!

Áronáacáa neebe diityéke:

—Áronáa tsáháubá ámuha jodíómú avyéjúúbedívú o wátyétyécútsóityuró páwachékevu.

Ehdúu díbye néérónáa llúuvájté avyéjunte néé dííbyeke:

—¡Áronáa íjcyaaabe apáábyéré páñétúejpi múúhá avyéjuube Tséétsaá!

16 Ehdúu éhniíñevúré ditye néénéllii ílluréjuco Piráátó ihvejtsóné diityédívú ditye dííbyeke iwátyétyéhcu páwachékevu. Áábekée tsajtyémé iwátyétyéhquíhullévu.

*Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Rc 23.26-43)*

17 Aabée Jetsóo tsajtyé dííbyeke ditye wátyétyéhquíwachéké ‘Niwáupáájí’ némeítsíi heeberéomú ihjyúrí ‘Góógota’ némeítsihvu.

18 Áábekée tétsihvu wátyétyehcúmé téwachékevu. Áhdurée téijyuu tsaatétsikye wátyétyehcúmé dííbyé úníutu panéjcvuáacutu. 19 Áijyúu Piráátó néé ditye téwachéketu ipícyo íllu nééneé: “Jetsóo

Natsarée múnáajpi jodíómú avyéjuúbe.” ²⁰ Aanée mítyame éévehíjcyá pihíré tétsii Jerotsaréetu íjcyánélliíhye. Caatúvánée heeberéomuu, gríéégomuu, romáánóomuu, éhdúmé ihjyúri.

²¹ Ehdúhjáa Piráátó cáátúnúnéllii dííbye éllevu llúúvájte avyéjajte ipyééne néé dííbyeke:

—Tsáháa u cáátúnúityuró jodíómú avyéjuube díbye íjcyane. Úpée ú caatúnúiyá iiye jodíómú avyéjúúbedi díbye díllómeihjcyáne.

²² Áronáacáhjáa neébe:

—Áronáacáa tsúúca o cáátunúné óvi éhduréjuco.

²³ Aanée tsodáhómú dííbyeke iwátyétyehcúné iníjkevádú dííbyé wajyámúúné wátújcatsíhi. Áánetúu tsaja cááméjácoba tsá ditye píívyetétú muhdú iácújcatsíñe. ²⁴ Áánélliíhyée néjcatsímye:

—Íjyáhcoba tsá medóváájcoityúne. Metsu menéhco muucá tene dómajcómé teeja itsájtyeki. Ehdúu pajtyéné tsúúcajátújucóhjáa Píívyéébé waajácúháámitu íllu tene néhdújuco: “Táwajyámúúné wátújcatsímye. Áánetu ícyaa méjácóbá hallúvú nehcomé muhnéjáj teja íjcyaiñe.”

Ahdújucoo ímíááné tsodáhómú méénune.

²⁵ Áijyúu tétsihyi dííbyéj tsíjjuu, díllé naallee, Créopá taaba Maaríaa, Maaría Madarénaa, éhdume.

²⁶ Téhdurée ívámeíwu oke díbye néhíjcyaaabe tsíjjú úníuri o íjyócunúúbeke ííténe neebe díílleke:

—Wáhaj, aadi muurá tsaapi daáchi.

²⁷ Átsihdyúu oke neébe:

—Aalle, muube, díítsíjjuú.

Áánélliihyéé tahjyávuréjuco díílleke o tsájtyene.

Jetsóó dsíjivéne

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Rc 23.44-49)

²⁸ Aanée téijyu tsúúca páneere pájtyéíñe éévé úújeténé Jetsóó iwáájácúne nééhií:

—Ó áadóiyáhi. Ehdúu neebe tsúúcajátújucóhjáa Píivvyéébe waajácúháámitu tene néhdújuco.

²⁹ Áánélliihyéé bíínójpácýó kiwátyé líiyíhlló pañe íjcyánetu wájýámúihdsídú nééne iééniyóné úméhéí níjcautu ipícyóóne cújuuvémé dííbyeke. ³⁰ Aanée ííhásihdyu neébe:

—Áyu, ícyooca ihdyu páneere nijkéváhi.

Ehdúu íñétsihdyu ílluréjuco dibye dsíjivéne.

Tsodáhó Jetsóoke cáváajcáróne

³¹ Ááné tsiíjyúu pajtyété wañéhjí llééváiñéllii tsá ditye ímíllétú ítémejóóné téwachékéjíturé íjcyane. Áánélliihyéé nééme Piráátóke dibye ítyáúhba ítsodáhómuke ditye ítyájkíííñé iwáíhyáñu íícúí ditye idsíjive ditye tétsihdyu íñíityétsómeke tsiéllévuréjuco ipícyoóki. ³² Ahdújucóo dibye néénéllii tsodáhómú péeme wáíhyañúné Jetsóó úníutu panéjcuvatú íjcyámútsí tájkiííñe. ³³ Áánetúu Jetsóoke ditye wáíhyañúiyónáa tsáhájucóo dibye bóhítúne. Áánélliihyéé tsáhájucóo ditye wáíhyañutú dííbyé tájkiíícyu.

³⁴ Áronáacáa tsodáhó dííbyeúvuke íáámíhotu cáváajcáro aamúbari. Áhejútúu tújpacýoma nújpacýo íjchívyéhi. ³⁵ Ehdúu ímiááné tene pájtyene o ájtyumíné íñe ó úúballéhi. Aane ihdyu óvíi ámuha

mécáhcujtsóhi. ³⁶ Ehdúu Jetsóoke tsodáhómú ítyájkíícyú tsá wáihyáyotú tsúúcajátújucóhjáa Píívyéébe íwaajácúháámitu illu néhdújuco: “Tsá dííbyeke tsátsííuba ditye wáihyáyóityúne.” ³⁷ Téhdure téhaamítú neéneé: “Ditye cáváájcoóbeke ííteímye.”

Jetsóó íitémeho ditye cúúune

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Rc 23.50-56)

³⁸ Áané boonéhjáa Arimatéa cóomi múnáajpi Jotséé ávyéjuté apííchoríi teevétariyé Jetsóoke úráávyehíjcyaaabe táúmeí Piráátoke dííbyeúvú íitémeho icyúúuki. Ahdújucoo dibye ájcune dibye icyúúuki. ³⁹ Téijyúhjáa dííbye éllevu Nicodéémó tsáá tsáijyúu pejco Jetsóoma íhjúvájéébe. Aabéhjáa tsivá míraá, áároe, íjcyáné pacúúcuma úméváné duurúbajpácýó 30-áámú íjcyane. ⁴⁰ Ááneríhjáa wájýámubáané imúríjchóne bííjínúmútsí dííbyeúvuke dityéé íitémeho icyúúu méénuhíjcyádújuco. ⁴¹ Aanéhjáa dííbyeúvuke ditye wátyétyéhcúné úníuri bajtsóháñé íjcyátsihdyu níkyehéjú béhéjure tsaatékei ditye pícyóótuhéju. ⁴² Áhejú pañévúhjáa dííbyeke cúúumútsí píhíré tétsihdyu téheju neénéllíihye. Ehdúhjáa meenúmé wáyééévéjcoójí ihde ditye ímíbáchómeíhíjcyajcoójí tsíijyu téjcooji íjcyáíñéllíihye.

20

Jetsóó dsíjíveebe bóhíine

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Rc 24.1-12)

¹ Aanéhjáa teene wáyééévéjcoójí boonétú tsííñé tsemáánaréjuco déjúcoóvejcoójí Maaría Madaréná péé pejcojuco Jetsóó nijkye úújetélle. Aalléhjáa

úújeté téhejú watájcó nééwáyúcoba íínétsámeíñevu.
² Áánélliihyéhjáa íícúí dsiínériyé tsáalle Tsimóo Péédorómá muhtsi meíjcyámútsikye neeváhi:

—¡Ávyéjúúbeúvú íitémehóha újcujémé níkyéhéjú pañétu! ¡Aane tsá mewáájácutú kiávú ditye tsájtyene! ³ Áánélliihyée muhtsi téhullévú mepée dsiínériye. ⁴⁻⁵ Aanée íícúí o dsiíneebe Péédoró íhdéré o úújetéébé téhejú pañévú úcáávétuube íúmíwatúré ó dújuúcunú íbíjínubááneréjuco téhejú pañe íjcyane. ⁶ Áánáacáa botsíí Péédoro tadyéjutu wájtsiibe tsapéhdú úcaavé pañééhejúvu. Aabée idyé ájtyumí wáyámubááneréjuco téhejú pañe íjcyane. ⁷ Íhdyúebárée íhñíwau bíjínúmeílbá béwánúmeílbá ájtyúmííbe. ⁸ Áábe déjutúu o úcááveebe teene o ájtyúmíne botsíí ó cáhcujtsó ímiááne Jetsóo bóhííne. ⁹ Aanée tsáhái tsijtye wáájácutú ehdúhjáa díbye bóhíííne tsúúcajátújuco Píívyéébe néhíjcyáne dííbyé waajácúháámítu cáátuváne íéévehíjcyaróne. ¹⁰ Ehdúu muhtsi teene maájtyúmíne ílluréjuco meóómiñe.

*Maaríá Madarénadíví Jetsóo bóhówaavéne
 (Mc 16.9-11)*

¹¹ Áánetúu Maaríá Madaréná tsiííne níkyéhejúvú péélléváa táállere téhejú pañe dújúcohíjcyáhi.
¹² Aalléváa ájtyumí míítyétsi níjkyéji múnáajtétsí tsítsíj íwajyámúúné néémutsi ácuúcunúné Jetsóo íitémehó boonééhájtíri panéjcuvaácuri íhñíwáu icyánéjcurii, íjtyúháacyú icyánéjcurii, ehdu.
¹³ Aamútsíváa néé díílleke:

—Muúllej, ¿íínerí ú tahíjcyáhi?

Áánélliihyéváa neelle diityétsikye:

—Ávyéjúúbé iitémehóha kiávú ditye tsájtyéneri ihdyu ó tahíjcyáhi.

¹⁴Ehdúváa iñétsihdyu révoúcunúllé ájtyumí tsaapi íjyócunúúbeke. Árónáacáváa tsá dille wáájácutú Jetsóo díbye íjcyane. ¹⁵Aabéváa idyé néé dílleke:

—Muúllej, ¿aca muucá u néhcolle eene ú tahíjcyáhi?

Áánélliihyéváa tétsii íjcyane bajtsó tehmeébekéré iwáábyúne neéle:

—Tsáíjyúne múu uure iitémeho tsítsihvu u iñétsóhajchíi ihdyu oke duubállé kiávúhjané u pícyoone o tsájtyeki.

¹⁶Árónáacáváa dílloobe imyémeri dílleke. Áánélliihyéváa dííbyedívú iwááne ‘¡Rabónij!’ neelle muuha heeberéomú ihjyúrí ‘Ávyéjúubej’ nééiyóne.

¹⁷Áánélliihyéváa neebe dílleke:

—Oke dácádsíjcaáyo. Tsáhái muurá cáámevu Llihíyo éllevu o péétune. Áánéllii tahñéjte éllevu pééne duubállé tsúúca o pééiñe Mépiivyéébe éllevu.

¹⁸Ahdújucóhjáa dille múúha éllevu itsááne múúhakye úúballéváné dííbyeke íajtyumíne. Áhdurée úúballelle muhdú díbye dílleke nénehji.

Ímamyémudívú Jetsóo bóhówaavéne

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Rc 24.36-49)

¹⁹Aanéé téjcoojíré tsemáána tújkévajcójí pejco muha tsatsíhyí tsájá pañe. Aamée cóhpé muha méwátajcó llehówááne tsíjtyé apííchori. Áánétúhjáa Jetsóo múhдутú iúcaávéne múúhakye nééhií:

—¡Ámuúhaj! ¿A ámuha méíjcyaraj?

20 Ehdúu múúhake iñéene újétsobe íhyótsícútu ditye wátyétyehcúne añúíhyóhejúcu. Téhdurée tsaapi cáváajcárohjúvú múúhake újétsobe. Áanerí mítyane muha méimíjyuuvé Jetsóoke maájtyúmíneri. ²¹ Átsihdyúu neebe múúhake:

—Óví ímí ámuha méjcyáhi. Ókée ííñujívú ámuha éllevu Llihíyó wallohdu idyé amúhake ó walló táuwááboju wáájácútúme éllevu.

²² Ehdúu neébere múúhake ñbátsúhcúne neéhií:

—Óví amúhá pañévú Píívyéébé Apííchó úcaavéhi.

²³ Muurá tsaate ímityúne méénune diityémá ámuha méimíbájchómé hallúrí tsáhájucó tene íjcyáityúne. Áánetu diityémá ámuha méimíbájchótúmé hallúrí íjcyaiñé diityé imítyu.

Tomáá Jetsóoke íajtyúmínemáyé cáhcujtsóne

²⁴ Ehdúu Jetsóó múúhadívú bóhówáávénáa tsá Tomáá múúhama íjcyatú dííbyere ‘Jeméero’ némeííbye. ²⁵ Áábekée muha meúúbállérónáa neebe múúhake:

—Dííbyé hojtsícutu añúíhyóhejúcú íjcyáneri táhójtsiwa o úácótúhajchíí tsá o cáhcújtsóityú dííbyeke. Áhdure dityée cáváajcóhéjuri o úácótúhajchíí tsá o cáhcújtsóityúne. Ehdúu neebe Tomáá múúhake.

²⁶ Átsihdyúu 8 coojívatu tsiíñe muha tsájá pañe méjcyánáa tsúúca múúhamájucó diíbye Tomáa. Aanée idyé cóhpé muha lléhowááné mewátájcónáa tsiíñe Jetsóó múúha éllevu iúcaávéne neé múúhake:

—¡Ámuúhaj! ¿A ámuha méjcyaraj?

27 Átsihdyúu Tomáake neébe:

—Ayúwa díhyójtswa duácó íñe añúííhyóhejúcú táhójtscutu íjcyánerij. Téhdure ú uácoó íñe oke ditye cáváájcohéjuri. Ááne tsá éhniíñevuré cáhcújtsoúube u íjcyáityúne.

28 Áánélliihyé Tomáá botsii icyáhcújtso neéhií:
—ímiáánéjuco Tápiivyéébé uu Táavyéjuúbe!

29 Áánélliihyé Jetsóó néé díbyeke:

—Oke u ájtyúmínemáyé botsii ú cáhcujtsó o bóhiíne. ¡Maímijyu ihdyu ditye íjcyane iájtyúmíturóné cáhcujtsóme! Ehdúu Jetsóó nééhií.

Íhyaamí pañe cáátuváné íñetú meke píaabóne

30 Aabée mítyane méénúraítyúronéhjí muha ímamyémú meííténáa méénuhíjcyáné tsá páneere o cáátúnutúne. 31 Áronáa ihdyu téenetu tsáneetsa ó caatúnú ámuha mecáhcújtso ímiáánéé diibyéjuco Críjto Píivyéébé Hajchi míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyane. Áánéllii díbyeke cáhcujtsómé tsá wágóóóvéityúne.

21

Tsiiñe ímamyémudívú Jetsóó bóhówaavéne

1 Áané boonétúu tsiiñe Jetsóó bóhówaavé múúhadívú ‘Tibééria’ némeíñé unéú úníuri muha ílluume mejcyámedívu: 2 Tsimóo Péédooro, Tomáá díbyere ‘Jeméero’ némeíbyee, Gariréa iíñújri íjcyacóómí Canáa múnájpi Natanaéee, Tsebedéó hájchimútsí muhtsii, tsíjtyetsíi múúháejtetsii,

éhdúmedívu. ³ Áijyúu Tsimóo Péédoro ‘ói ó tsínuutéhi’ néénéllii muha menééhií:

—Métsu bo tsaméhjí mepéékií. Ahdújucóo muha mǎneri mepééme tépejco metsínuurómé tsá metáávatúne. ⁴ Aanée tsúúca metsítsíívénáa tééú úníuri íjcyáábeke muha máájtyúmirómé tsá mewáájácútu díbyeke. ⁵ Aabée múúhake neééhií:

—¿A ámuha métaávaj?

Áánélliihyée muha menééhií:

—Tsáhaá, keenéiyóhaja.

⁶ Áánélliihyée neebe múúhake:

—Cáhawáá tsíñejcu metsínuj. Ahdújucóo tenejcu muha metsínuume meújcune mítyane ámómeke. Aamée ávyetá padúúcú néémeke tsá muha meíhnahootú meíjchivyetsóné mǎné pañévu. ⁷ Áánáacáa díbyeke o wáájácúne Péédoróké o neééhií:

—¡Áánerá Ávyéjuube Jetsóó aábye!

Ehdúu o néénemáyé Péédoro íícúí íwajyámuvu iúcaávéne cátsíñiivyé tééú pañévú díbye éllevu ipyéékií.

⁸ Áánetúu ihdyu muha choocói tsínucóóhó líicyúhcoméré mepéé 100 éévetá hajchótáubáhjáa muha íúníutu meíjcyame. ⁹ Aamée muha meíjchivyémé máájtyumí tétsihyi cúújúwatu amóóbé wáhjámeíñé úníuri pááaho íjcyane.

¹⁰ Áánáacáa Jetsóó néé múúhake:

—Ámúhaj táávatu tsaatéké metsíva.

¹¹ Áánélliihyée Péédoro tsínucóóhó amómema lliúcú íjchivu 153-meva íjcyámema. Árómé padúúcurii tsá técooho móhtóbatúne. ¹² Átsihdyúu neebe múúhake:

—Ayúwa mémajchóvaj.

Aanéé tsá tsáápiuba díllotú dííbyeke múha díbye íjcyane pámeerée dííbyeke muha mewáájácúnéllíhye. ¹³ Áámekée múúhakyé amóóbeke páááhoma wájtuúbe.

¹⁴ Ehdúu Jetsóó tsiíñe múúhadívú bóhówaavé tsúuca pápihchúú iyyúvájuco ípyée idsíjívétsihdyu bóhííbe.

Péédorómá Jetsóó íhjuváne

¹⁵ Aanée muha memájchóné níjcáutu neebe Tsimóo Péédoróke:

—Tsímoj, Jonáá hajchi u íjcyaaabe, ¿a ímiááné oke ú wajyú íjtye díñahbéjté oke wájýúné ehniíñevu?

Áánéllíhyée neébe:

—Éée Ávyéjuúbej, muurá ú waajácú uke o wájýune.

Áánéllíhyée Jetsóó néehíí:

—Ané óoma táuráávyé múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

¹⁶ Átsihdyúu idyé tsiíñe neébe:

—Tsímoj, Jonáá hajchi u íjcyaaabe, ¿a ímiááné oke ú wajyúhi?

Áánéllíhyée neébe:

—Éée Ávyéjuúbej, muurá ú waajácú uke o wájýune.

Áánéllíhyée idyé neébe:

—Ané óoma táuráávyé múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

¹⁷ Átsihdyúu tsiíñe neébe:

—Tsímoj, Jonáá hajchi u íjcyaaabe, ¿a ímiáané oke ú wajyúhi?

Aané Péedoróké ídátsó pajtyé 3-ijyúvájuco bîwáánéré dibye díllone. Aabée néehí:

—Ávyéjuúbej, muurá tsá ñná u túhúlletúne. Aabe muurá ú waajácú ímiáané uke o wájuone.

Áánélliihyée idyé neebe dííbyeke:

—Ané óoma táuráávyé múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu. ¹⁸ Muurá u óváhtsáné hajchótá uure díwajyámuunévú u újcámeíñe ú úllehíjcyá u ímílléhulléhji. Aabe u kéémécooca muurá tsíjtyeréjuco uke díwajyámuunévú iújcóobeke tsájtyeíñé u ímíllétúróhullévu.

¹⁹ Átsihdyúu idyé neebe dííbyeke:

—Aabe wa ihdyu ehdu uke o néérónáa oke duráávyej. Ehdúu Jetsóó née Péedoróké dibye iwáájácu muhdú dííbyeke iúráávyéné ñjcaúvú idsíjíveneri dibye Píívyéébé ihtsútú bóhówájtsoíñe.

Jetsóó ivámeíwu ñéébedítýú úúballéne

²⁰ Aanée tétsihdyu Pééodoro révoúacunú Jetsóo déjutu ivámeíwuúu oke dibye néébe o péébeke. Ópée muurá dííbyé úníuri nihñéré majchóri muha meíjcyánáa o íjcyaaabe ó dílló dííbyeke caabyé múúhadítýú dííbyedívú méénútsoíñe. ²¹ Áábekée Pééodoro oke ííténe née Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, ¿ácooca áánu muhdú íjcyááhi?

²² Áánélliihyée neébe:

—Muurá o ímílléhajchíí tsá dibye dsíjivéityú múijyú tsiíñe o tsááiñévújuco. Áronáa óvíjyacóóné téeneri u íjtsámeíñe. Wa ihdyu oke duráávyej.

²³ Ehdúu Jetsóo óhdityu néené uubállé tsújaavé cahcújtso múnáadi múijyúvánhjáa o dsíjivéjúcóóityúné uubálle. Áronáacáa ihdyu tsá tehdu dibye néétune. Muuráhjáa ihdyu íllure neebe dibye ímílléhajchíí o íjcyaiñé múijyú dibye tsááiñévújuco. Áánemáa neebe téeneri Péédoro íjtsámeíjyúcóótuki.

²⁴ Aane íñe tsaapi Jetsóo mámyé o íjcyaaabe íhyaami ó caatúnú muhdúhjáa páneere dibye méénuhíjcyanéjji o ájtyúmíibe dibye úwáábohíjcyanéjji o lléébone. Aane méwaajácú íhyaamítú cáátuvané ímiáané íjcyane.

²⁵ Áhdure íjcyaróné mítyane tsíñehji Jetsóope íjiri íjcyácooca méénuhíjcyanéjji. Aane muurá páneere mecáátúnuca ííñujívú tsá waajácúhaamíne úújetéityuróne. Áyu tehjújuco.

Píívyéébé ihju: jetsocríjyodítyú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48